

LOVEC

XLV. LETNIK ŠT. 8 NOVEMBER 1962

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Za racami

Foto V. Pleničar

O ZAJCU

Iz razprave A. in M. Szerdejejev in dr. L. Studinke — po nemškem prevodu — Berlin 1959

I

Ker o zajcu še gotovo ne vemo vsega ali smo mnogokaj pozabili ali pa je veda kaj novega odkrila, mislim, da ne bo na odmet, če za lovce iz omenjene razprave podam najvažnejše o zajcu — najbolj pogostne in najbolj razširjene divjadi na našem planetu.

Za uvod naj omenim nekaj o vplivu okolja na divjad, posebej na zajca. Znano je, da stalež zajca od leta do leta močno niha. To je pretežno posledica menjajočih se življenjskih pogojev, ki jih ustvarja okolje. Zato ni dovolj, da gojitelj pozna lastnosti narave in življenjske navade divjadi — tukaj zajca — temveč mora poznati tudi njeno razširjenost, razmnoževanje in činitelje okolja, ki vplivajo na življenjske pogoje. Ker se razne gospodarske panoge hitro razraščajo in napredujejo, jih mora gojitelj od svoje strani znanstveno zasledovati in proučevati. Saj je znanost o divjih živalih ovrgla že marsikatero napačno mnenje, kakor na primer o škodljivosti nekaterih živali in dognala nasprotno, in da je treba nekaterim živalim nuditi zaščito, da se obvarujejo pred izumrtjem. Po drugi strani je znanost zopet dognala, da se n. pr. plodnost fazanov v fazanerijah poveča, ker tam fazanke lahko zneso 50 do 60 jajc, namesto kakih 20 v prosti naravi. Zavaljo teh in takih dognanj se je v zadnjih dveh desetletjih tudi mnogokaj spremenilo v načinu gojitve divjadi.

Najvažnejši činitelji okolja so: kakovost in količina paše, rastlinstvo in živalstvo bivališča, podnebje s toploto in množino padavin s porazdeljenostjo. Tem se pridružujejo še geografske in geološke okoliščine. Zgradba kosti n. pr. je očitno boljša, če tla in tamkajšnje rastline vsebujejo ustrezne množine apnenca. S tem se žival hitreje in sorazmerneje razvija, kosti se bolj utrdijo in tako je divjad odpornejša proti trdotam naravnih pojavov. Nobeno bitje v naravi pa ne more živeti samo zase in se mora kot član neke skupnosti tej prilagoditi. Zato pa življenjska skupnost v svojem okviru nudi osebkom določeno zaščito za njihov obstanek.

Življenjska skupnost obstoji iz rastlin (fitocenoza) in živali (zoocenoza), ki se nahajajo v določenem življenjskem prostoru (biotop). V njem pa imamo domače, urojene (avtohtone), potujoče, prehodne (stenotipne) in prilagojene, udomačene (evrotipne) vrste živali. Med domače, urojene (avtohtone) tipe spada tudi — zajec.

II

V gojitvenem področju kot življenjski skupnosti (biotop) igra gozd — če je — najvažnejšo vlogo. Živalstvo (favna) gozda je pa med drugim odvisno od rastlinstva (flora).

Pri ekoloških vplivih (vplivih okolja) moramo upoštevati:

1. Geografske okoliščine: nadm. višina, orografske razmere (obraz sveta), lega okolja, vpliv vetrne lege.

2. Talne razmere: Globina humozne plasti, fizikalna in kemična zgradba tal, njih toplota in vodne razmere.

3. Podnebne činitelje: padavine (sneg, dež, toča), povprečna toplota, maksimalno, minimalno nihanje toplote, zdržna velika vročina ali mraz, število sončnih ur in vpliv vetrov.

4. Rastlinstvo in živalstvo (flora, favna): rastline, ki nudijo pašo, zaščito (skrivališča), gnezdišča, roparice.

5. Kulturo tal: Gozdno in poljedelsko gospodarstvo ter način gospodarjenja.

6. Vznemirjanje: divji lovci, klateči se psi, tovarne, prometne naprave, naselja itd.

Za naštetih činiteljev je od poljske divjadi najmanj občutljiv zajec. S tem pa ni rečeno, da ga smemo zanemarjati in da bi pri gojitvi s temi činitelji resno ne računali.

III

Zajec spada med glodavce. Zajčje vrste se dele v dve družini. V eno izmed teh, v ožjem smislu, spadajo: poljski zajec (*Lepus europaeus* Pall), planinski zajec (*Lepus timidus* L.) in kunec *Oryctolagus cuniculus* L.). Zajci živijo v vseh delih sveta. V Sloveniji živijo poljski in planinski zajec. Planinski zajec je doma le v Alpah, na Škotskem in v severnih obtečajnih krajih in je pozimi bel. V Alpah se v višinah 1300—1800 metrov domovanja planinskega in poljskega zajca prekrivata. Zato se včasih zajca medsebojno križata, a so križanci jalovi.

Poljski zajec je, izvzeto Irsko, Skandinavijo in severni vzhod, razširjen po vsej Evropi. Severna meja njegovega nahajališča gre od Škotske čez južno Švedsko in sredino Finske skoraj do Belega morja in od tam severno od Perma do

Urala. Naseljen je pa tudi vzhodno od Urala do črte med vzhodnim obrežjem Aralskega jezera in Omska. Južna meja gre približno po črti: Sredozemsko morje — Črno morje — Kavkaz. Navzlic ogromni razprostranjenosti nima podvrst, pač pa se loči po krajevnih zvrsteh, ki med seboj prehajajo brez določljivih meja. V glavnem so različni po telesni velikosti in sivi obarvanosti dlake, kar se oboje proti severu in vzhodu stopnjuje. Južnoevropske zvrsti so navadno manjše, z daljšimi uhlji in krajšo rdečkasto dlako, severni zajci so veliki, pozimi svetlosive in daljše gostejše dlake. V srednji Evropi in tudi pri nas so srednje veliki, bolj rjavkasti, pozimi na stegnih in lakotnicah s srebrnosivo oseno.

Po bivališču ločimo tudi gorske oziroma gozdne zajce in poljske zajce, vendar to nista nikakšni različni vrsti. Vsekakor so pa gozdni zajci večji in znanstveno nimajo nobenih razločevalnih znakov od poljskih zajcev. Zunanja različnost je pač vpliv trših življenjskih pogojev, ki jim odole le krepkejše živali.

Kot rastlinojedcu mu kremplji in zobje niso njegova obramba, čeprav tudi praska in v skrajnosti celo ugrizne, pač pa beg ali prihujenje k tlom z njegovo varovalno barvo. Izbuljene oči stojе ob strani in tako ima široko vidno polje, da laže opazi bližajočo se nevarnost. Njegov varuh pa ni nos, ki ni kaj prida. V svojem ložu, ki si ga sam izbrska, ždi čez dan in gre na pašo navadno v mraku in ponoči. V visoki travi in na njivi si ne koplje loža, temveč se stisne k tlom ob kaki grudi ali šopu rastlinja. V snegu, pršiču si pa skoplje tudi daljši rov. V svojem okolju ima več ložov, v enem in istem ne leži dva dneva zaporedoma. V ložu zdrži zalezovavca na zelo različno razdaljo, odvisno od kritja loža, od letnega in dnevnega časa, vremena, zmrzlin ali mehkih tal, snega trdega, pršiča, sveže zapalega i. p. Z loža spojeni zajec se skuša s cik-cak skoki odtegniti zasledovavcu. Kadar gre v lož, dela kljuka, mimohode in se končno z dolgim stran-skokom požene v lož tako, da čimbolj zmede svoj sled. Zajec se vedno vrača v bližino svojega domovanja (loža), kar izkoriščajo lovci zlasti v obliki čeških pogonov na polju. Zajec je zvest svojemu domovanju. Po poskusih z markiranjem so dognali, da se nekako polovica zajcev ne oddalji iz okolja čez 1000 metrov, od ostalih pa le okoli 20 % čez 3000 metrov. Pri teh poskusih je bilo od zaznamovanih mladih zajcev prvo leto odstreljenih dobrih 60 %, ostali v naslednjih štirih letih. Pač pa se stari zajci bolj oddaljé od kraja izpusta kakor mladi, izjemno tudi deset kilometrov. Ker ima zajec zadnji nogi sorazmerno dolgi, se premika le skokoma in v lahnem drncu meče zadnji nogi razperjeni pred prvi, ki stopata v eni črti druga za drugo. Pri dolgih skokih postavlja noge skupaj in zadnji nogi samo

na prste. Zaradi zgradbe telesa (dolgih zadnjih nog) ne beži rad navzdol, ker se pri tem lahko prekopicne. V vodo ne gre rad, čeprav dobro in vztrajno plava. Pri oprezovanju rad naredi možica (postavi kozolec), da pregleda večje okolje. Mladi zajci so zelo igrivi, med tem ko so stari samotarji. Paša zajca je po letnih časih zelo različna: spomladi posevki žitaric, metuljnice in trave; podobno poleti in jeseni poleg listja, plevela, zelišč in mladih poganjkov, pozimi razno popje, mehki poganjki, zimski posevki, oljni sadeži, sočno lubje, zlasti sadnega drevja. Potrebo vode krije povečini s sočnim rastlinjem in roso in le redko pije. Iztrebki so suhi trdi bobi iz neprebavljenih celuloznih snovi. Edino njegovo oglašanje je znano zajčje vekanje, v stiski ali strahu. Rad se »umiva« tako, da se s sprednjima tačicama češe in gladi, največ po glavi. Nekateri menijo, da ima to umivanje tudi namen, da se dah iz dišavnih žlez na glavi prenese na stopala in tako zlasti zajka zaznamuje svoj sled samcu. Zajec doživi 7—8 let, a v pravilno gojenih loviških redko čez štiri leta.

IV

Po dolgih in težavnih opazovanjih so končno dognali, da traja brejost zajke 42 do 43 dni. V prosti naravi je to opazovanje skoraj nemogoče, v ujetništvu se pa ne plodi. Šele zadnje čase se je posrečilo po mnogih poizkusih to doseči. Pri tem so ugotovili tudi dvojno brejost zajke, ki nastane s tem, da ima zajka v maternici dva zaploda, v vsaki nosečnostni vreči po enega. Če je zajka prvič oplojena samo v eni vreči, se proti koncu prve brejosti, ko se nekaj dni pred kotenjem znova goni, lahko oplodi v drugi vreči. Zgodi se lahko, da se med dojenjem prvega skota, tretjič oplodi. Parjenje preneha le v jeseni in preko zime v mrazu. V ujetništvu v gretih prostorih se zajci pare tudi v jeseni in zimi.

Parjenje se prične, kakor je pač zimski mraz, v začetku januarja do začetka marca. Ponovni mrazčasno prekine paritev. Začetek parjenja spoznamo na tem, da zajci tekajo drug za drugim in da leži naokrog iztrgana volnena zajčja dlaka od medsebojnega kožuhanja in pretepanja samcev. Vročekrvni samci opraskajo in zdelajo včasih zajko do smrti. Beganje več zajcev drug za drugim in pretepanje pa ni znak za neugodno spolno razmerje, ker je ta gonja največkrat le ženitovanjska igra, katere se zajci in zajke udeležujejo skupno po parih. Pri tem se posamezni pari tudi izločijo in igro zase nadaljujejo. Pri teh igrah pride le redko do parjenja, ki se navadno vrši ponoči. Največ prvega legla je v marcu, lahko pa tudi že v februarju ali januarju, kakor je bolj ali manj mila zima. Prezgodnja legla za gojitev malo pomenijo, ker povečini poginejo. Tudi marčeva legla za stalež

niso odločilna, ker jih navadno uničita moker sneg in mrzel dež. Razen tega je polje še golo in mladiči nimajo kritja pred roparicami. Poleg tega se začno tedaj poljska dela, razkopavajo gnojne kupe, kjer zajka rada koti, ali požigajo meje in se prvi rod tako skoraj uniči. Mnenje, da zajke prvega legla konec poletja že lahko kote, je zmotno. Končno je namreč dognano, da je zajka največkrat šele po letu starosti spolno zrela. Če ne bi bilo tako, bi morala zajka kotiti s šestimi meseci, najkasneje v septembru, da bi se mogli mladiči pred zimo kolikortoliko okrepiti, pariti bi se pa morala s 4 1/2 meseci. Zajka koti na splošno letno tri do štirikrat z enim do štirimi mladiči, redko z več in prav izjemoma s šestimi. Normalno leglo so 2—4 mladiči, vseh na leto okrog deset. Od teh moramo računati, da polovica pogine. Prva in zadnja legla imajo navadno enega do dva mladiča. Kotišče zajka obloži z nekoliko suhe trave ali volne. Mladiči so ob rojstvu že močno razviti in pokriti z volneno dlako, takoj gledajo in so zelo živahni. Tudi zobovje je že razvito. To je razumljivo, ker brejost dolgo traja in je število mladičev enega legla razmeroma nasproti drugim glodavcem, majhno. Zajka je le redko pri mladičih in doji dnevno enkrat, največ ponoči. Mladiči se že v drugem tednu pasejo, vendar morajo imeti do 17 dni materino mleko. Najkasneje po treh tednih zajka ustavi dojenje. Pri ujetih zajkah so opazovali, da doji sedé,

mladič ji pa sedi nasproti. Prve dni zajčki le lezejo in šele čez čas skačejo. Po nekaj tednih se pa znajo mladi zajčki mojstrsko skriti in potuhniti, ter žde vsak zase po nekaj metrov vsaksebi.

Da zajka s svojim dahom ne izda legla, se drži vedno v primerni oddaljenosti od mladičev, ki prve dni nimajo nobenega daha. Zato jih tudi tanki pasji nos le redko odkrije. Po štirih, petih tednih se družinske vezi docela pretrgajo in mladi zajčki se osamosvoje.

Mladi zajec se hitro razvije. Ob rojstvu tehta 120 do 140 g, po dveh tednih že dvojno. Mesec star tehta povprečno 1 kg, dva meseca star 2 kg, s štirimi meseci pa doseže polno težo to je blizu 4 kg in je telesno docela razvit, spolno pa šele ob letu. Posamezni zajci dosežejo težo do 5 kg in to pretežno zajke.

Zajec menja dlako spomladi in jeseni. Prebarvanje se začne pri glavi in se nadaljuje preko hrbta. Jesenska menjava dlake gre hitreje. Če računamo povprečno s petimi mladiči prirastka, je to pri normalnem spolnem razmerju 1 : 1, pomnožitev staleža 2,5-kratna. Stalež v lovišču je predvsem odvisen od razmnoževalne zmogljivosti. V loviščih s polnim staležem je letni prirastek razmeroma manjši kakor v slabo naseljenih loviščih, kar je pokazala praksa.

M. Š.

(se nadaljuje)

To in ono iz lovske prakse

Valentin Močnik

(nadaljevanje)

Sedaj nekaj o klicanju lisic pri luni in ponevi: Decembrska luna me je izvabila, da sem šel klicat lisico na zajčji vek. Luna je vzhajala ob 8. uri zvečer, pa tudi meni se ni mudilo. Na Gnamužev vrh sem prišel malo pred deveto. Izbral sem mesto na grebenu na robu gozda, od koder se vidi daleč po polju in sliši še dalje v gozd. Zasadral sem se med grmovjem na divjo češnjo med deblo in vejo na nahrbnik, napolnjen z otavo. Sedel sem kar moč udobno, le tanek veter po grebenu me je bril. Zavekam nekajkrat. Minila je že ura, v železarni iz Raven je tulilo deseto uro. Po zadnjih odmevih opazim med gozno-poljsko mejo, da se vleče medla senca naravnost proti meni. Lisica kakih 100 korakov pred menoj obstoji in zopet teče, postoji, zopet teče. Sedim za smer strela malo nerodno. Lisica priteče na 20 korakov. Mirno čakam boljšega položaja, da bi se lisica premaknila nekaj korakov. Lisica sede in opazuje okolico. Morda me je zaradi nizkega sedeža dobila v nos. Opazi gmoto na drevesu in bulji neprestano

vame. Nenadoma se obrne in naravnost navzdol po polju. Ko je bila od mene kakih 120 korakov, na kratko zavekam. Hop, se obrne kakor namažana in po istem sledu nazaj proti meni. Na 40 korakov obstane in bulji na drevo. Ker se medtem žal nisem obrnil, je stekla lisica v isti daljavi okoli mene. Še po enournem čakanju je nisem več videl. Položaj sem potem še štirikrat menjal in z zadnje tepke sem se splazil, ko je ura kazala tretjo v jutru, ne da bi še kaj videl.

V začetku januarja je v nedeljo ponoči deževalo, po višinah pa snežilo. Vreme je bilo milo, za jamarjenje slabo. Zato sem psičko pustil doma in se odpravil na lisice z večalom. Zgodaj, ko še nisem videl muhe, sem bil že visoko v globokem gozdu in čakal na svetlobo. Obstal sem na gozni poti, naslonjen na debelo smreko. Zavekam, mislim, drugič, pa vidim, da teče od mene navkreber in obstoji. Zavekam, zbeži naprej. Izgledala je majhna lisica ali pa je bila kuna. Nisem bil siguren. Najbrž je prišla

blizu, zaradi še slabe vidljivosti pa živali nisem prej videl. Krenil sem naprej na travnik malo više in zopet nazaj v gozd. Na drevo nisem mogel računati, ker je samo visoko kleščeno drevje. Na kraju gozdne poti se ustavim, se oblečem, napnem petelina in se naslonim k debeli smreki. Zavekam nekajkrat in po kakih 3—4 minutah že vidim, da na kakih 40 korakov, kakor velik fazan s prav dolgim repom, teče lisica. Postoji, velik lisjak. Rahlo zavekam, primakne se na 20 korakov, niže mene nekajkrat obstoji in teče, zopet postoji na 25 korakov. Sijajno, še malo naprej, ker ga krije deblo. Že sem imel pred očmi Herforta, kako ocenjuje stresajoč prvovrsten lisjakov kožuh: ena zimska lisica, prima! Lisjak skoči izza debla, užgem. Visoko v zraku sem ga še videl. Pogledam kje leži, grem niže, nikjer. Na nastrelu pa pas krvi, nazaj od koder je prišel. Malo naprej ležišče polno krvi in zopet navzgor. Počakam, da lisjak izkrevavi preden pride do lisičin, ki so samo 100 m višje. Po sledu ugotovim, da je zadet v mehko, ker je vmes zelenkasta kri. Krenil je kar naprej mimo jam. Krvavel je nekoliko manj. Sled me vodi še daleč po gozdu. Kak kilometer naprej na Gruberjev vrh do glavnega lisičjega naselja. Že ob prvem vходу najdem ležišče v krvi in krvav sled v jamo. Zdaj bi rabil psičko. Ker je bila ura šele 10, jo mahnem po grebenu Gruberjevega vrha. Mimogrede najdem sled kune, ki me vodi naprej preko lovske meje v Prežihovo na Koroškem. Mejo obidem, sled zopet nazaj. Vso prtljago odložim kar sredi gozdne poti, kjer kraljuje veliki petelin. Kuna me vodi vse niže in končno zopet preko meje. Nič zato, ker mi je spodaj zmanjkalo svežega snega, od znoja pa sem bil itak že premočen, naravnost domov. Doma se preoblečem in ob 2. uri popoldne jo mahnem s psičko nazaj proti nahrbtniku in proti lisičjemu domu. Bližnji kmet lovec in še dva druga se mi pridružita. Zastavimo okoli rovov, kjer je bila ranjena lisica. Psička je v jami lajala. Lisjak pa je samo renčal. Izgleda, da se ne bo premaknil. Malo vstran je drugi rov. Psička se je od ranjenega lisjaka vrnila, jo pokličem in že je ropotalo pod menoj. Lajanje slišim le od daleč. Kar reče tovariš: pazi in slišim nek bum bum. Pri izredno ozkem rovu se postavi na glavo velik lisjak. Na 3 metre, zopet na 8 metrov, puška prazna in še ga vidim, ko je skočil v goščo. Zagodrnjal sem za njim: še bo svetila luna, ko se bo bova srečala.

Psička se je vrnila k ranjenemu. Zopet renčanje. Dva sta šla domov, midva z lovcem kmetom pa iskat nahrbtnik. Vračajoč se proti domu sva krenila na jutranji nastrel, da tovarišu pokažem, koliko krvi zgubi lisica, pa uide. Greva nekoliko mimo lisičin, ko psička že zavriska. Tovariša pošljem tja in že počí enkrat, dvakrat. Pazi, lisica! Opazim niže od mene v borovem grmovju en sam bežeči, pokonci stoječi lisičji

rep. Počim enkrat, lisica s pokončnim repom naprej, stisnem drugič, naboj zataji. Zopet cenjena puškarna, ki mi je montirala menjalne cevi. Domov sem se vrnil brez dlake, streljal pa po treh lisicah. Kje je vzrok? Ali bi navalil na lovsko smolo? Ne! Če bi lovske smole ne bilo, bi lovci ne našli primerneга izgovora pri podobnih neuspehih.

Nekateri obširno opisujejo lovsko smolo. Jaz opišem samo jedro lovske smole. Sicer pa lovska smola obstoji le toliko, kolikor obstoji duševni strah okoli polnoči.

Naslednjo nedeljo sem šel v isti konec lovišča. Vreme je bilo lepo sončno. Zjutraj je živo srebro kazalo 10° pod ničlo. Za vsak primer sem vzel svojo spremljevalko, če bi bilo slučajno kaj v jamah. S psičko preiščeva vse in nikjer nič. Kreneva po grebenu Gruberjevega vrha zopet na Koroško proti lovski meji LD Prežihovo. Sonce je sijalo in spodbujalo ptičje petje, v znak pomladi. Lep je tak sprehod za lovca, ki kot na dlani vidi Urško in Peco ter daleč sosednjo Avstrijo. Nekaj časa sem užival to lepoto, potem sem krenil navzdol zopet za lovsko mejo in obstal. Nekam mi je dišalo po samih lisicah. V drevo ne morem s psičko, zato 40 korakov od meje sedem v gosto smrekovo kulturo na smrekov panj, podložen z nahrbtnikom z otavo. Psička je sedela tesno ob nahrbtniku. Vzamem piščalko in zavekam. Razgled je bil slab zaradi gostega nasada, med tem ko je bila ostala okolica za strelno daljavo prav čista in sončna. Minila je le dobra minuta, ko že vidim lepo od sonca obsijano lisico, kakih 50 korakov

pred mano, ko se previdno vleče, postaja in gleda v mojo smer, čeprav me ni mogla videti. Samo še dva metra, si mislim. Prav tedaj jo nekaj piči v nos, da se samo potegne in ni je bilo več. Še sem se trudil in čakal. Ob desetih sem jo mahnil proti domu in kuhala me je jeza zaradi takega neuspeha. Po drugi strani me je prevzelo veselje nad uspešnim klicanjem, kakor da nesem lisico na rami. Žal mi je bilo pri vseh teh dogodkih le to, da sem to doživljal sam.

Še tisto nedeljo sem čakal na lepo luno, ki mi je in mi bo še razen psičke, edina priča lepih dogodkov na lovu ob mesečini na lisice. Sonce je zahajalo, jaz pa sem odhajal proti luni. Noč, da si je ni moč lepše predstavljati. Takrat sem se odpravil na drugi konec lovišča. Menjal sem že nekaj pobočij, seveda tokrat na drevju. Nikjer uspeha. Najlepši teren oziroma čakališče, zopet nič. Ura je bila enajst zvečer, ko me je že mučil spanec, ker sem bil že ves teden v šoli z zajčjim večalom na lisice. Odpravil sem se proti domu, ker je bilo treba v ponedeljek rano v službo. Hodil sem od Sv. Petra proti Šentjanžu. Luna je svetila še lepše kot prej, kakor da bi ji bilo žal mojega odhoda. Mimogrede sem neprestano opazoval okolico. Nenadoma mi je zadišalo po lisici in hotel sem jo počakati. Kakor znano, je bil januarski sneg srenast, ker se je podnevi tajal, ponoči pa zmrzoval. Zato je hoja po celem povzročala velik trušč, kar mi je šlo na živce. Zavoljo tega tudi nisem šel v hruško, streljaj od ceste. Tolazil sem se s tem, da prej še v lepših terenih ni bilo nič, tudi tu ne bo. Imel sem zgolj željo, da tu nekje malo zavekam. Zato postojim ob debelem orehu in zavekam enkrat. Takoj so se oglasili psi po vsej soseski tako, da je odmevalo po širni Kajzerjevi planini. Po kakih 4 minutah sem že mislil na kratko ponoviti, ko opazim velikega lisjaka, ki se je potegnul kakor mačka iz gozda po jami na rob pašnika in gledal naravnost proti meni. Še se trikrat prestopi, zamahne z repom, užgem dvakrat za njim v goščo. Seveda v nebeško okno.

S tem končam z lisičjimi zgodbami, dolgih vrst in kratko vsebino.

Iz skušnjaje pa vem, da se lovska smola redi iz tehle lastnosti:

1. šibka lovska praksa tistega lova, kjer se lovska smola rodi,
2. lahkomiselnost, neprevidnost, nepočakavnost, včasih prenatrženost ali narobe.

Spričo teh lastnosti je lovska smola vsakemu lovcu kos!

Če beremo lovske zgodbe ali pogovore, je lovski uspeh vedno odvisen od tistega »ako«, »ali«, »če«. Ako bi bil na visoki preži bi ne bila lisica ušla. Če bi bil pred jamarjenjem dobro pomislil — bi se ne bila lisica zmuznila, če bi pes ne šel ... itd. Saj to je lovska smola.

Zimski lov se pa ne začneja in ne končuje z lisicami in kunami v februarju, ker so nič manj, če ne bolj škodljivi potepuški psi. Februarja navadno sneg dobi skorjo. Prav tedaj žanjejo potepuški psi, ko je srnjad v spomladanskem snegu najbolj uboga. Zato lova ni konec nikoli. Kaj pomaga, če lovec skrbno zalaga solnice, če pa ne gre gledat po lovišču, kaj se dogaja. Srnjad sneg le redko drži, medtem ko volčjake drži, ki tedaj trgajo in žro kar živo srnjad. Zato je glavna lovna sezona od polovice zime pa tja v pozno pomlad na potepuške pse. Negodujem tiste lovece, ki jim gre zgolj za čim več točk na pasjih in mačjih repih. Kadar pa lovišče nujno potrebuje pomoč, tedaj je pasje točke težje dobiti in je pes res vreden 15 točk, ki so včasih krvavo zaslužene. Ne strinjam pa se, da šteje vsak pes 15 točk, lisica pa le 10 točk. Vzemimo, da lisica ugonobi 35 zajcev na leto, da ne računam kokoši, mlado srnjad itd., pa šteje le 10 točk. Vsak pes pa ne škoduje lovišču toliko, gotovo pa toliko kakor nekateri »mesarji«, pa je vsak pasji rep vreden 15 točk, kjerkoli je bil odrezan. Prepričan sem, da si lovci na repe dostikrat nezasluzeno naberejo mnogo točk, s čimer dostikrat povzročajo več škode kot koristi. Taki in podobni lovci ne gledajo na to, kaj je v lovišču škodljivega in kaj ne. Nekateri so povabljeni na točke kar na dom, ko je treba pokončati starega, bolnega ali sicer nerabnega ali odvečnega psa. Poleg malice si izvršilec dobrega dela za nagrado odreže še pasji ali mačji rep. Mnogi vzrede točke kar doma, zlasti mačje. Nekateri, ki zahajajo v lovišče prav redko, tudi ne poznajo svojega terena niti ne psov, ki so nevarni in kateri niso. Tudi določila lovskega zakona v tem pogledu je treba prav in življenjsko razumeti. Večkrat sem se na kakšni gozdni poti, ki vodi od enega posestnika do drugega, srečal s psom več kot 250 m od hiš. Če bi psa ne poznal, bi ga ustrelil. Pride otrok. Zakaj vodiš psa seboj? Strah me je, ker bo noč, ko se bom vračal. Ker vse to poznam, se pes vrne zdrav. Lovec, ki krajevnih razmer ne pozna, bi pri tem ubil psa, ki nikoli ne preganja divjadi, otroka pa lahko za vse življenje oplašil. To rodi sovraštvo, lastnik pa seveda vzredi drugega psa, ki je lahko lovišču škodljiv in bo treba mnogo truda, preden bo padel. Lovec, ki preživlja ves prosti čas v naravi, pozna vse po vsej okolici, če pravično ravna — tistih 15 točk krvavo zasluži. Psa pokončati v pravem smislu je na mestu, kakor tudi, da lovec dejanje odkrito prizna in ne vali na drugega. Pravičen lovec dobre pse v svoji okolici ščiti in pokončuje slabe, nevarne.

Leta 1959 sem se junijsko nedeljo zjutraj že zgodaj odpravil 2 uri daleč na Golarjev vrh. Izposodil sem si kombinirano puško, da bi mogel vse loviti. S seboj sem vzel psičko, ker so se tu in tam že pojavile mlade lisice. Hkrati

sem oprezal za srnjakom in seveda tudi za psi. Ker so tedaj bili srnji mladiči stari šele nekaj tednov, je bilo nujno nadzorovanje. Med potjo zaslišim tanko pasjo gonjo in že zagledam progastega srnjaka — mladiča, ki skače proti meni in 10 korakov nad menoj obstane. Bil je ves moker od rose in neprestano se je oblizoval okoli gobčka. Najbrže je bil prepoden prav od seska. Takoj za tem 20 korakov nižje beži navzdol srna, nekaj korakov za njo dva volčjaka. Užgem po velikem spredaj. Pes samo zacvili in gonje nisem več slišal. Stopim navzdol in vidim velikega pasemskega volčjaka, ki se plazi po trebuhu, 2 metra pred njim ga pa spremlja majhen volčjak. Ko s težavo izvečem tulec iz stare puške in znova nabijem, zagledam nekaj metrov dalje malega volčjaka, ki sedi na robu strelskega jarka in sopihaje gleda pred njim umirajočega tovariša, velikega volčjaka v jarku. Prizor me je dirnil, ker sem videl v tem pravu pasjo zvestobo. Mali volčjak je potem zbežal, se spotoma ustavil in zrl nazaj. Velikega sem rešil muk z drugim strelom. Lep rdeč ovratnik, ki sem mu ga snel, preden sem ga pokopal, sem podaril psički.

Še tisto leto na jesen sem pogosto slišal gonjo nepoznanih psov. Ko je zapadel sneg, sem opazil številne sledove velikih psov. Ves prosti čas sem žrtvoval temu pasjemu lovu in plezal po Kajzarjevi planini. Neko nedeljo zgodaj, ko je ura kazala 7 in precej mrzlo, z rahlimi snežinkami je bilo, sem se premikal po grebenu in opazoval okolico z daljnogledom. Na sosedovem pašniku ob gozdni meji opazim, da se smuka okoli grmovja pol bel pes srednje velikosti. Vzdigal je nogo ob grmovju za pasji pozdrav, iz česar sem sklepal, da ni sam. In že jo primaha iz gozda navzdol pasji tovariš rjave barve. Tedaj sem vedel čigava sta. Psa sta zginila in nenadoma zaslišim gonjo enega pod mano. Gonja je trajala že dalj časa in vedno nižje je šla. Zato sem domneval, da ženeta srnjad v grabo, kjer jo bosta ujela. Divje tečem za njima; v grabi vse tiho. Iščem kje bi bila žrtev, pa zagledam psa, ki se vlečeta drug za drugim. Užgem sicer, a predaleč je bilo. In tako sem se podil za njima še več zimskih dni, psa sta gonila divjad, jaz pa pse, da sem obupal.

Prišli so prvomajski prazniki in čas za lov na pse. Prvega maja sem se odpravil s psičko na pasji lov. Ko se je zdanilo, sem psički ukazal naj išče. Ura je bila 7, ko se s psičko grejeva na prvem soncu. Vzamem iz žepa jerebovo piščalko, morda pride veverica. Res se oglasi čuk — čuk nad nama in psičko vzpodbudim, da jame lajati. Nadejal sem se, da bo slišal kak pote-puški pes. In res se oglasi pasje lajanje od pašnika proti gozdu in proti nama. Slep jo primaha beli pinč, ki mu prižgem. Padel je glavni klatež — vodič. To se moram zahvaliti mali jerebovi piščalki, ki je privabila veverico,

psička pa potem klateža za 15 točk, ki sem jih krvavo zaslužil.

Še kratko zgodbo: V februarju so preganjali srnjad trije volčjaki. Neko jutro, ko sem bil v službi, priteče solovec naj grem po puško, ker je ravnokar pridivil volčjak iz gozda čez glavno cesto. Pes je bil nekam zmeden, ker se je nekaj prej slišal strel in je najbrž lovec iz te tolpe podrl enega psa. Zadnji čas sem prisopihal s puško in ker nisem mogel skozi žično ograjo, sem nekajkrat ustrelil skozi mrežo na volčjaka, ki je že plaval čez Mislinjo. Bila je sestradana psica, imela je najbrž mlade, pa jo je glad pognal na lov.

Ali niso klateštvu psov krivi največkrat ljudje, ki jih ne vzgajajo in jih niti ne hranijo, da so psi primorani k divjemu lovu. Zlasti je tako na samotnih kmetijah, ko je pes čez dan čuvaj priklenjen, ponoči pa spuščen, da si sam išče hrano. Taki psi zlasti volčjaki nič manj ne škodujejo lovišču kakor volkovi. Ni pa prav, da nekateri lovci postrele vse kar ima rep, ker to gotovo ni cilj pravičnih lovcev. Mimo tega je pravi lovec ljubitelj narave, torej živali in predvsem psa.

Če bomo pri tem prav in pravično ravnali, bodo odnosi med lovci in kmeti drugačni, ne samo sovražni.

(Konec pride)

»Zadnje strupenjače« Foto V. Dvoršek

»Univerzalna« puška

(po M. Rosenbergerju — Die Pirsch 17/62)

Vedno so žive razprave o puški risanici, ki bi bila uporabna za lov na vse vrste divjadi. To se pravi, puška, ki bi s kalibrom in nabojem ustrezala vsem lovskim zahtevam. Razume se, da so pri tem naboji z različno laboracijo, to je različno količino smodnika in različno konstrukcijo, zgradbo in težo krogle. Toda take univerzalnosti brez omejitve, ni. Univerzalen naboj bi bil kvečjemu za vse vrste divjadi, ki živi v Evropi, to je n. pr. srnjad, gams, jelenjad vseh vrst, volk, medved in podobna divjad približno take telesne moči na drugih celinah. Da so pa naboji oziroma kalibri, ki so zadovoljivi za večino evropske divjadi, prešibki za tropsko vledivjad, je za vsakega lovca jasno. Pa tudi evropska divjad je po telesni moči tako različna (srnjad — los — medved), da je tudi v tem primeru univerzalnost puške problematična. Četudi so za eno risanico naboji razne laboracije in s tem različne moči, je možno z eno in isto municijo loviti le na posamezne skupine divjadi. Kako široka je uporabnost enega kalibra, je odvisno od števila porabnostnih vrst nabojev raznih moči, ki se za tisti kaliber izdelujejo. Za lovsko pravičen strel mora naboj imeti za določeno divjad ustrezen učinek na živalsko telo. Ta učinek je pa odvisen od teže in oblike izstrelka. Živalsko telo mora namreč krogli nuditi primeren odpor, da ta ob zadetku odda čim več svoje žive sile na živalsko telo in s tem razdere življensko važne organe tako, da žival čimprej konča. Če omejimo zahtevo univerzalnosti na srednjo Evropo, kamor spada tudi Jugoslavija, torej na divjad od srnjadi do jelenjadi, pridejo v poštev kalibri in naboji: 7 × 57, 7 × 57 R, 8 × 57 IR, 8 × 57 IRS; 7 × 64, 7 × 64 R, 270 Winchester, 30—06 Springfield (7,62 × 63). Od teh nabojev ima vsak več različnih laboracij:

kal.	polnjenj (laboracij)	mas (tež) krogle	konstrukcij (zgradb) krogle
7 × 57			
7 × 57 R	po ca. 8	po ca. 5	po ca. 7
7 × 64			
7 × 64 R	po ca. 8	po ca. 5	po ca. 6
8 × 57 IS			
8 × 57 IRS	po ca. 7	po ca. 5	po ca. 5
270 Winch.	po ca. 15	po ca. 8	po ca. 8
30—06 Springf.	po ca. 35	po ca. 4	po ca. 12

Različne laboracije vsakega kalibra so tako konstruirane, da so primerne za šibko, srednjo in močno vrsto divjadi. V tem primeru lahko navedene kalibre z ustrezno laboracijo označimo kot univerzalne, v mejah teh skupin.

Drugačna pa je zadeva, če s to risanico in municijo, ki zadovoljuje za lov doma, lovimo

v inozemstvu n. pr. na severnega jelena, losa, vapitija, medveda-grizlija i. p.

Poleg telesne moči divjadi vplivajo na laboracijo še druge okoliščine, n. pr. potreba strela na velike razdalje. S tega vidika je univerzalnost še bolj omejena, tem bolj, čim večje so zahteve na učinek strela. Vsekakor je ena ali druga laboracija imenovanih kalibrov sposobna tudi za izredne daljinske strele. Toda tedaj v največ primerih manjka zadostna masa izstrelka, in to v zvezi z živo silo izstrelka.

Za primerjavo nekaj:

kal.	tež. krogel v gramih	in	žive sile (moči) — Eo v m/kg
7 × 57			
7 × 57 R	6,7—11,2		276—385
7 × 64			
7 × 64 R	6,7—11,5		362—452
8 × 57 IS			
8 × 57 IRS	8—12,8		268—452
270 Winch.	6,5— 9,7		374—380
30—06 Springf.	7,1—14,3		391—409

Če izvzamemo kal. 7 × 57 (R) razlika posameznih kalibrskih skupin na videz ni velika. Toda upoštevati moramo, da račun za moč izstrelka sestoji iz dveh faktorjev, iz hitrosti krogle in teže krogle. Sprememba moči (energije) med prostim letom pa izvira zgolj iz hitrosti leta. Pri vdoru izstrelka v živalsko telo se hitrost močno zmanjša in tedaj postane pravzaprav teža izstrelka glavni činitelj (faktor) energije (žive sile). Iz tega izhaja dvojje: 1. velika energija izstrelka med prostim letom more vseskozi in v glavnem sloneti na veliki hitrosti krogle, 2. v živalskem telesu je ohranitev energije izstrelka (globinski učinek) odvisna predvsem od teže krogle. Ob upoštevanju tega, nima nekaj omenjenih petih kalibrskih skupin — glede na zelo močno divjad — značaja univerzalnega kalibra. Predvsem ne kaliber 7 × 57 (R) tudi z najmočnejšo laboracijo, s 10,5 g težko kroglo, ker energija tega naboja izvira bolj in prej iz hitrosti. Globinski učinek bi bil pri razmerno majhni masi krogle, za sigurno uplenitev n. pr. losa, gotovo nezadosten. To velja tudi za Winch. 270.

Eksaktna primerjava ostalih treh kalibrskih skupin ni možna, ker se razne teže izstrelkov in laboracije v kal. 30—06 Springf. ne skladajo natančno z laboracijami ostalih dveh kalibrov. Če bi hoteli torej ugotoviti, kateri kaliber je kot univerzalni ustrenejši, bi mogli le s primerjavo energije (žive sile) — Eo — ob ustju cevi, na podlagi približno enako težkih izstrelkov. Na primer:

Energija izstrelkov — Eo — v m/kg za teže krogel:

kal.	7,0 g	9,8 g	11,6 g	12,8 g	14,3 g
7 × 64	404	364	452	—	—
7 × 64 R	383	364	432	—	—
8 × 57 IS	—	—	365	452	—
8 × 57 IRS	—	—	308	410	—
30—06 Springf.	394	405	402	—	391

Laboracije raznih kalibrov se z največjo težo krogel glede na živo silo ob ustju cevi malo razlikujejo. (Upoštevati je razliko posameznih največjih tež).

Za sigurno uplenitev zelo močne divjadi je pa potrebna zadostna masa izstrelka (globinski učinek) in dovolj velik premer kalibra (velikost strelnega kanala) in torej ne zgolj največja mogoča zadetna moč. Zato kal. 7 × 64 (R) tudi z najmočnejšim nabojem, ni brez pridržka uporabljiv za zelo močno divjad (los, grizli, vapiti, sev. jelen) zlasti ne na večje razdalje. Univerzalnost tega kalibra je torej nasproti preostalin kalibrskima skupinama manjša.

Obilna lovina LD Polzela — 1960

Če iz povedanega povzamemo in obravnane kalibre razporedimo po njih univerzalnosti, bi mogli za ustrezne teže (v gramih krogel) določiti štiri skupine divjadi:

kal.	skupina			
	I.	II.	III.	IV.
	srnjad gams volk	gams damjek muflon antilope gorske ovce	div. prašič damjek nav. jelen črni medved puma	div. prašič nav. jelen sev. jelen vapiti los grizli
270 Winch.	6,5 g 8,4 g	9,7 g	—	—
7 × 57		9,0 g	10,5 g	—
7 × 57 R	6,7 g	10,0 g	11,2 g	—
7 × 64		9,0 g	11,2 g; 11,5 g	—
7 × 64 R	6,7 g	10,0 g	10,5 g	—
8 × 57 IS		8,0 g		
8 × 57 IRS	8,0 g	11,5 g	12,1 g	12,8 g
30—06 Springf.	7,1 g	9,7 g 7,1 g	9,7 g; 11,7 g	14,3 g

Iz razpredelnice se vidi stopnja univerzalnosti. Vsekakor je za naše razmere, ko sta najmočnejša divjad jelen in medved, kaliber 7 × 64 (R) univerzalen, torej vsestransko uporabljiva risanica z ustrežno laboracijo naboja.

Pri učinku strela pa igra veliko vlogo tudi konstrukcija, zgradba izstrelka. Izstrelak n. pr., z zelo veliko energijo in relativno veliko težo, ki pa se lahko razstavi (razprši) — kakor D-izstrelak s plaščem — bi ne bil uporabljiv za telesno zelo močno divjad. Iz tega sledi, da mora določen kaliber glede na določeno skupino divjadi, različne telesne moči, če naj bo univerzalen, imeti poleg ustrezne laboracije in teže krogel tudi izstrelke ustrezne konstrukcije. Ta ne sme biti za šibkejšo divjad pretrdna, za močnejšo pa ne prerahla, premehka. Pa tudi v okvi-

ru ene živalske skupine je treba pravilno uporabljati različne konstrukcije izstrelkov. Za divjega petelina n. pr., bomo uporabljali trdnejši izstrelak kakor za srnjad ali volka. Ni dovolj, da ima kak kaliber zadostno število laboracij, temveč mora imeti tudi dovolj tipov krogel, a ga lahko imenujemo univerzalnega, da je torej uporaben za vse vrste divjadi tiste skupine.

To je važno pri nabavi nove moderne risanice zlasti lovcem, ki imajo priložnost, da pogledajo s puško tudi bolj daleč čez domače meje. V tem primeru je najbolj univerzalna risanica kaliber 30—06 Springfield, ki po svoji uporabnosti postaja po vsem lovskem svetu — internacionalna.

M. S.

Srečanje s kanjami

Davorin Kremžar

Še kot deček sem pričel spremljati očeta na lov in tako sem spoznal divjad in naravo. Najprej sem se seveda seznanil z zajci, jerebicami in fazani, nato pa tudi z lisicami. Vsa druga divjad pa mi je še dolgo ostala tuja, ker je bilo očetovo lovišče pretežno nižinsko. Ujede me niso zanimale, ker jih nisem razločeval, domača mi je bila le postovka.

Nekega dne pa me je oče opozoril na veliko ptico, ki je, ne da bi utripnila s perutmi, krožila nad nama.

»Vidiš, to je kanja ali mišar,« mi je dejal. »Zaščitena je, ker je koristna in je zato ne streljamo,« je še dodal, ko je videl, da ga začudeno gledam, ker ni dvignil puške.

Spomnil sem se, da je oče nedavno uplenil, po mojem prav takšno ujedo in sem to povedal. Oče pa se je le nasmešnil in zmajal z glavo.

»Tisto je bil kragulji mladič, ki še ni menjal mladostnega perja in ga je prvo leto zato samo po njem težavno ločiti od kanje. Glej!« je potem nadaljeval. »Kanja ima med letenjem široko raprt rep kakor pahljačo, širše peruti in počasnejša je od kragulja, ki ima ozek, dolg rep in bolj srpaste peruti. Dorasel kragulj je tudi v glavnem bolj grahasto siv, kanja pa je rjavo pegasta.«

O priliki, ko je spet ustrelil kragulja, mi je še naderbno pojasnil razliko ob nagačeni kanji, ki so jo imeli pri sosedu, da sem si vse natančno zapomnil.

Odslej se je začelo moje zanimanje za ujede. Seznanil sem se še s skobcem, redkim sokolom selcem, sršenarjem in planinskim orlom, vendar me je najbolj zanimala prav naša navadna kanja ali mišar, ki sem jo najpogosteje srečaval na svojih potih.

To, kar mi je o njenem življenju vedel povedati oče, mi je bilo vse premalo. Zato sem vpraševal tudi druge lovce in tedaj sem zvedel, kako različno jo obsojajo. Nekaterim ni bila nič manjša roparica kakor kragulj, drugi pa so jo spet zagovarjali, da je le pohlevna uničevalka miši in razne druge golazni. Ob takih priložnostih sem tudi spoznal, da mnogi lovci sploh niso razločevali kragulja od kanje, čeprav bi že po preprostem opisu, kakor mi ga je bil posredoval oče, zlahka ugotovili, za koga gre.

O kanji smo tudi pri nas več pisali kakor o katerikoli drugi ujedi. V skoraj vseh letnikih Lovca so objavljeni članki in oprtniške vesti, ki so vselej pomenile drobno vojno med pristaši in nasprotniki kanje. Kanja je bila opisana do poslednjega pereščeka in našeta so bila njena zlodejstva, ki jih je bil odkril ta ali oni lovec, na drugi strani pa so poznavalci spet zagotavljali, da ni pege na njej.

Vse to me je spodbudilo, da sem kanje kar najbolj natančno opazoval in bom v sledečem navedel nekatere značilne podrobnosti, ki sem jih bil opazil.

V svoji lovski praksi sem po raznih loviščih videl mnogo kanj. Bodisi pri jadrnanju v zraku, pri vpadanju, odletu s tal in nenadnem spreletu na kaki samotni gozdni jasi, toda vse to mi ni moglo nuditi nič novega. Zato sem se omejil na lovišče, ki mi je bilo tako na roko, da sem se lahko skoraj vsak dan mudil v njem. Upal sem, da bom prav tod lahko prodril do poslednjih skrivnosti kanjinega življenja, ki so mi doslej ostale prikrite.

To hribsko lovišče z razliko 250–750 m nadmorske višine, je pretežno gozdno z manjšimi polji in jasami ob redkih naseljih in zaselkih, med katerimi so strnjeni predeli gozdov. Ta značilnost

daje temu lovišču vse pogoje za ugoden stalež divjadi.

Kjer je vsega dovolj, morajo biti tudi kanje, sem bil presodil in nisem se motil. Namenil sem se namreč, da se v vsem prepričam sam. Le to kaj velja, kar vidiš in dosežeš sam, me je nekaj počeval oče in tega njegovega vodila sem se držal.

Vzel sem daljnogled in z razgledne višine jel pretikati lovišče. Mimogrede sem bil sicer vprašal pri samotni kmetiji, če vidijo kdaj kakšnega kragulja ali kanjo in sem od postrežljivega očanca zvedel, da se skoraj vsak dan pojavi »jastreb« in malo prepelje nad njivami. O tem jastrebu, kakor ga je imenoval, pa sva dognala, da gre prav za kanjo. Poznal je tudi kragulja, ki mu je rekel kokašar.

»Včasih je bilo tega dosti več,« se je porazgovoril. »Vsako pomlad sem bil ob nekaj piščancev in tudi marsikatera kura je šla po zračni poti tja v Požarnike,« je pokazal z roko, »dokler nisem našel kokošarjevega gnezda in ga razdrl. Jastreb pa lovi le bolj po njivah; za mišmi gleda.«

Nisem še dolgo sedel v zavetju gostega smrečja, ko sem nad sosednjo nekoliko nižjo, okoli 300 m oddaljeno golo višino ugledal krožeči kanji. Ugotovil sem, ker sta se razlikovali po velikosti, da sta samec in samica. Mirno sta jadrjali risoč svoje kroge in tu pa tam vpadali na strmo oblasto pobočje. Kaj sta pobirali zaradi oddaljenosti kljub daljnogledu nisem mogel ugotoviti. Opazoval sem ju več kakor uro dolgo, potem pa sta se spet zgubili.

Tako sem po naključju našel lovišče kanjega para, ki si ga je kar najbolje izbral. Med polji so bile namreč le tesne proge gozda in grmičevja, po višinah pa so se razprostirale prostrane senožeti in v vsem tem predelu na površini kakšnih 500 ha je bilo le troje samotnih zaselkov.

Bilo je ob koncu aprila; par se je družil, ker se je pripravljaj na gnezdenje. Zato sem še isti dan obšel ves okoliš, kjer sta bili kanji krožili, toda nič ni kazalo, da bi utegnili biti bodisi staro ali na novo začeto gnezdo kje v bližini. Našel sem sicer pod skupino gostih starih smrek, kjer sta kanji posedali, nekaj oskubkov in iztrebkov, o gnezdu pa ni bilo sledu.

Čez nekaj dni sem se mudil na drugem koncu lovišča, s prav takšno le nekoliko manjšo površino in spet sem opazil kanji, kako krožita okoli nekega golega roba. Od prvega opazovališča od tod je okrog 2 km zračne črte, zato sem menil, da gre za isti kanji par. Vendar tudi tu ni bilo sledu po gnezdu, našel sem spet le oskubke in iztrebke in to prav tako pod skupino gostih smrek.

Zato sem šel v tretji predel lovišča, ki je prvima še precej podoben, le da je bolj naseljen. Od prvega obiska je minilo nemara že kakih 10 dni. Dvakrat sem bil zaman pretikal z daljnogledom grape in višave, ko sem nenadoma nekoliko pred mrakom opazil kanji par, ki je mirno krožil nad vzvišenim gozdnatim hrbtom.

Prepozno je bilo, da bi še isti dan pogledal za gnezdom, ki je vsekakor že moralo biti pripravljeno za valitev. Vendar je spet minilo nekaj dni, preden sem utegnil v lovišče, a gnezdo sem tudi tod zaman iskal. Našel sem spet le oskubke in iztrebke in tudi z najvišjega vrha, kjer sem bil najprej, ves dan nisem opazil nobene kanje.

To mi je dokazovalo, da samica že vali in sicer na eni omenjenih treh površinah, ki skupno merijo nekaj čez 1000 ha. Ostali del lovišča, pokrit veči-

noma z nepretrganim gozdom, po dolinah gosto naseljen, po mojem za gnezdenje ni bil primeren. Pomislil sem, da je vse to območje lahko življenjski prostor treh kanjih parov. V knjigah, predvsem v Brehmu nisem našel nič, kar bi mojo domnevo potrjevalo ali zavračalo. Vsekakor so kanje zdaj, v začetku maja že valile.

Znova sem obšel vse lovišče, toda o nobenem paru ni bilo sledu, čeprav piše, kar velja splošno za vse ujede, da samec medtem, ko samica vali, rad kroži nad gnezdom in razkazuje svoje letalne umetnije.

Kanje se trdovratno drže svojih starih gnezdišč in jih zlepa ne menjajo, če že niso pogosto motene, bodisi da jim je bilo gnezdo razdrto ali uničeno leglo. Kje torej gnezdiijo ti domnevni trije pari? Kakšnega posebnega pravila sicer ni in gnezdo se najde prav tako na listnatem kakor na iglastem drevju, vsekakor pa v območju, koder kanje najraje krožijo.

Pri nekem samotnem kmetu, ki sicer domuje le kakih dvajset minut nad dokaj prometno cesto, ki meji to lovišče od drugega, sem zvedel, da mu je jastreb, torej kanja, ki mi jo je podrobno opisal, prejšnjo pomlad pričela odnašati piščance, kar se prej ni nikoli zgodilo. Ker je vedel, kje stalno gnezdi, je šel in ji pometal mladiče iz gnezda.

To staro gnezdo je bilo od domačije le kakih 500 m sredi gozda na nekem rebbru, ki meji dve strmi grapi. Zlahka sem ga našel v kobali srednje velike smreke in komaj pet metrov od tal. Bilo je razdrto in zapuščeno.

Na drugem koncu lovišča sem zvedel, da so kanje nekaj rade gnezdile v borovcih, ki stoje nad nekimi strmim robom, toda to je moralo biti že pred davnimi leti, ker tam o kakem gnezdu ni bilo sledu, razen tega pa je bilo precej drevja tudi na novo posekanega.

Ni mi kazalo, da bi se še nadalje tako zamujal z iskanjem gnezda in sem sklenil počakati, da bodo izvaljeni mladiči in se bodo izdali s svojim pivkanjem. Ko pa sem posedal in vedril pri onem očancu, ki sem ga bil najprej omenil, me je iznenada presenetil njegov vnuk, ki je poslušal najin pogovor, da ve za gnezdo.

Sprva ni hotel niti slišati, da bi mi ga pokazal, nazadnje pa se je le omečil in kar povprek čez senožeti sva jo mahnila proti gnezdu. Spet ni bilo posebno daleč od domačije, nekako 700 m v zračni črti in lučaj od roba gozda, na nizki smreki.

Fant se je pokazal za izvrstnega sledivca, čeprav je bil komaj kakih deset let star. Smreka je bila v zaraščeni grapi, robida je tako na gosto prepletala grmičevje, da ni bilo moč priti do debla. Fant me je zato vodil okrog, neprestano se obračajoč s prstom na ustih, da sva dosegla rob grape. Tam se je spustil na roke in kolena in se kakor lisica jel smukati med nizkim smrečjem, jaz pa seveda za njim. Nenadoma se je v kritju večje smrečice počasi dvignil in stopil sem obenj.

Gnezdo sem takoj ugledal. Med dvema močnejšima vejama nekako deset metrov od tal in ker sva stala ob robu grape, morda meter niže in v razdalji kakih dvajset metrov, sem ugledal kup suhih vej ter dračja, na njem pa rjavo nepremično pego.

Kanja je valila. Z daljnogledom sem natančno razločil, kako je naenkrat pozorno trznila z glavo, ker naju je začutila in gotovo tudi videla, zato sva se previdno umaknila.

Šele daleč od gnezda, ko sva si otepala iglice z mokrih komolcev in kolen, se je fant spet razgovoril.

»Videl sem jastreba, ko je nesel suho vejo, pa sem gledal, kam bo sedel,« je hitel pripovedovati. »Tako sem potem našel gnezdo.«

Naročil sem mu, naj čim manj hodi v bližino gnezda, da bi se kanja ne plašila in morda leglo celo zapustila.

Fant ni vedel, kdaj je kanja pričela valiti, zato nisem mogel presoditi, kdaj bodo mladiči izvaljeni. Nekaj dni zatem sem utegnil ves dan posvetiti, opazovanju. Že pred svitom sem se priplazil v bližino gnezda in čakal. Ob prvem soncu je med vejami hrupno zaropotalo, toda ne na smreki, kjer je bilo gnezdo, temveč na nekoliko bolj oddaljeni, višji smreki. Ugledal sem samca, ko se je speljal in zakrožil v zrak, se nekajkrat oglasil ter potem dvigaje se in padaje kakor z vetrom jadrал okrog. Videl pa sem ga le za hip skozi preliho med vejevjem nad sabo. Še enkrat sem ujel njegov glas, potem pa je bilo vse tiho in tudi v prelihi se ni več pokazal.

Samica je mirno valila. Pretekla je morda kakšna ura, ko se je iznenada vzpela nad gnezdom, trznila z glavo okrog in v zrak in spet sem zaslišal samca. Tedaj je samica prhutnila na rob gnezda si s kljunom poravnala perje in se nato med vejevjem spustila v globino gozda. Skoraj isti mah pa je samec vpadel v smreko in občepel nekaj vej nad njim.

Samica se je vrnila čez dobre pol ure. Skoraj neopazno je priletela iz gozda, le z druge strani in sedla na gnezdo. Samec pa je spet skoraj isti hip odletel, vendar ne več kvišku, temveč prav tako med vejami in ni ga bilo več.

Vedel sem, da bo samica do večera še enkrat ali dvakrat poletela na lov in da bo med njeno odsotnostjo samec bdel nad gnezdom. Zato sem se tiho umaknil, da bi videl, kam eden ali drugi leti na pašo.

Z valovitega višavja s polji in senožeti se na vse strani spuščajo strme gozdnate grape, ki se v dnu polagoma razširjajo v močvirnate loke, te pa potem prehajajo v nižinska polja. Kanja lovi sicer tudi v gozdu, toda njen življenjski prostor je vendarle odprt svet. Zato sem bil prepričan, da bom na eni teh lok gotovo naletel na samca ali na samico.

Sedel sem, seveda dobro skrit, na rob med loko, ki je bila v globeli pod gnezdom in opazoval. Vendar ta dan nisem imel sreče. Šele čez nekaj dni, ko sem se ob robu te loke spet bližal gnezdu, se je iz jarka nenadoma dvignila samica in s krikom, ovijajoč se med drevjem, spreletela v globino gozda. Šel sem pogledat, kaj je imela. V zastajajoči, nekoliko skaljeni vodi je mrgolelo pupkov in urhov, med blatom pa so tičale žabe liske, ki so se bile gotovo poskrile pred kanjo.

Ko sem čez kakšne četrte ure prišel do gnezda, samice še ni bilo, le samec je čepel pod vrhom sosednje smreke, toda ne na tisti, na kateri je po navadi prenočeval. Samica se je vrnila približno čez kako uro odkar sem jo splašil iz jarka, samec pa je spet odletel v drugo smer.

Z višine nad domačijo sem ga potem ugledal, kako je nekajkrat zakrožil in iznenada vpadel v krompirišče, nekaj pobrskal s kljunom in se spet mirno nad razorom potegnil v bližnji gozd.

Zvečer sem oprezoval pri gnezdu. Samica se je z zadnjega poleta vrnila malo pred mrakom, kmalu za njo je priletel še samec in sedel na smreko, v kateri je stalno prenočeval.

Nastopili so deževni dnevi in nisem mogel v lovišče. Prvi vedri dan pa sem že spešil proti domačiji, ker sem vedel, da me je fant gotovo nadomestoval pri opazovanju. Že z brega mi je pritekel naproti in preden mi je ves zasopel utegnil kaj povedati, sem vedel, da je leglo izvaljeno.

V gnezdu so bili trije belo puhasti mladiči, stari nemara nekaj dni, kajti tudi fant je mogel šele to jutro, ko se je zvedrilo, na oglede.

Čakala sva precej dolgo, da je priletela samica. Mladiči so se bili že nekoliko prej vznemirili, dvi-

gali so glave in za naju komaj slišno pivkali. Samica je vtaknila plen, kaj je bilo, kljub daljnogledu nisem mogel razločiti, enemu v široko razprt kljun in spet odletela. Čez četrte ure je priletel samec. Zdaj sem natančno videl, da je prinesel miš, jo na robu gnezda razkosal in nakrmil še ostala dva mladiča.

Tu moram omeniti, da pri krmljenju nisem bil povsem gotov, kdaj je bila pri gnezdu samica in kdaj samec. Priletela sta tako iznenada in gnezdo je tičalo med vejami, da se je v gosti sencii komaj še razločilo. Zato sem videl le obrise enega ali drugega, kateri pa je bil, nisem mogel ugotoviti.

Presledki med krmljenjem so znašali ta dan med pol ure do nekaj več kot tričetrt ure. Stara dva sta v treh urah pokrmila zanesljivo tri miši, kar sem natančno videl, dvakrat pa je bil plen manjši, ker sta ga podajala iz kljuna. Mladiči so se točno držali svojih mest na gnezdu in najsi so vsi trije vedno na široko odpirali kljune, se ni nikoli pripetilo, da bi kateri ostal nenakrmljen, drugi pa bi dobil hrano dvakrat.

Videla sva dovolj in tiho odšla, ko nobenega od starih ni bilo v bližini. Proti večeru sem se še enkrat vrnil. Počakal sem, da je priletela samica, ki je še enkrat nakrmila vse mladiče, potem pa je razprostrla peruti in počenila na svoje leglo. Kmalu nato je priletel še samec in se spustil na svoje nočevališče na bližnji smreki.

Fantu sem bil naročil, naj zdaj vsaj teden dni ne hodi v bližino gnezda, dokler spet ne pridem in pojdeva oba. Vendar ne vem, če me je ubogal. Medtem sem, kolikor mi je dopuščal čas, skušal ugotoviti, kakšno lovno območje imata stara dva. Po oskubkih in iztrebkih pod drevjem sem potem našel njune preže, razpostavljene v krogu največ nekako kilometer od gnezda, nekje nekoliko bližje, drugje dlje, kakor je bil svet bolj ali manj odprt, le v neposredni bližini gnezda nisem opazil nobenih sledov. V istem okolišju sem vedno naletel ali le na samca ali le na samico in sta torej imela vsak svoje lovno področje.

Med tem časom nisem nikoli opazil, da bi stara dva, bodisi skupno ali posamezno, tako zgolj za zabavo kot sicer, jadrala nad kakim robom. Videl sem ju le na spreletu in samec, ki se je bolj držal nad njivami, je včasih zakrožil, preden je vpadal na plen in spet izginil.

Dnevi so minevali in spet sva šla s fantom h gnezdu. Mladiči so že krepko zrasli, bili so sicer še v puhu, toda na njem so se že kazale temne pege rastočega perja. Ko starih ni bilo blizu, sva potem s krivačem posekala prepletano goščavje do smreke, na kateri je bilo gnezdo. Ob deblu je bilo vsenaokrog kakor z apnom obrizgano in polno gnijočih ostankov hrane. Našla sva mišje repe, krila raznih hroščev, okljuvanega gozdnega polža lazarja, žabji krak, polovico slepca, sprednji del močerada, košček krtove kože in posamezne kosmiče perja, ki bi utegnili biti jerebje.

Pozneje sem se namenil, da pogledam prav na gnezdo, kjer je moralo biti še več takšnih ostankov. Bilo mi je namreč za to, da ugotovim, koliko je kanja, oziroma vsaj ta par, ki sem ga opazoval, roparica.

Ne zanikam, da bi kakšna kanja kdaj ne pobila zajca, uplenila jerebico ali fazana, kakor sem večkrat bral. Tudi onemu kmetu sem rad verjel, da mu je odnašala piščance. Toda prepričan sem, da so to le posamezni primeri, posledica okolja, življenjske nuje ali izrojenosti. Navedel bi le primer, ki sem ga bral v nekem nemškem lovskem časopisu, v katerem se je kot jara kača vlekla pravda o kanji.

Hudo deževje in sledeča povodenj sta poplavila več tisoč hektarov obsegajoče nižinsko lovišče, ko-

der je kar mrgolelo kanj, a jim lovci dotlej niso imeli kaj očitati. Brž pa, ko je voda odtekla, so opazili, da so kanje pričele pleniti zajce, jerebice in fazane. Popolnoma razumljivo. Povodenj je uničila vse miši in sploh vso prizemeljsko živad, s katero so se kanje dotelj hranile in stiska jih je nagnala, da so postale roparice. Tako so namreč ta pojav pojasnili lovski in naravoslovni strokovnjaki.

Kanja v bistvu ni in ne more biti roparica, ker za to ni ustvarjena. Če pa kljub temu pleni to, kar sicer ni v njeni navadi, je bodisi z njo, ali pa z okoljem v katerem živi, nekaj narobe. Tudi jazbec tu pa tam izprazni kakšno prizemeljsko gnezdo, pa ga nimamo za roparja. Medved včasih postane mešar, če mu zmanjka druge hrane in se tako razvadi, da potem samo še ropsa. Podobno je tudi s kanjo.

Prav ob gnezdenju, posebno če pogine eden izmed starih, mora preostali tembolj skrbeti za vedno lačne mladiče in grabi po vsem, s čimer jih lahko nahrani. In domnevati moramo, da se potem nekako navadi, da pleni še naprej, ko že ni več potrebe.

Napravil sem poskus. Na senožeti, precej daleč od hiše, koder se je samec najpogosteje spreletaval, smo pokosili za rjuho velik okosec in nanj spustili osem štirinajst dni starih piščancev brez koklje. Nasuli smo jim tudi dovolj zrnja, da so lahko pridno brskali in pikali. V enem dnevu se je samec trikrat pripeljal nad senožetjo in enkrat celo vpadel na njivo kakih 30 m od piščancev, ki jih je gotovo prav dobro videl. Toda niti zmenil se ni zanje, čeprav so bili tako nastavljeni od jutra do večera.

Razen tega, da sta imela samec in samica vsak svoje lovno področje, sem ugotovil tudi to, da se ob gotovem času mudita vedno v določenem predelu. Rano zjutraj sta lovila bolj v bližini gnezda, potem pa vedno bolj raztezala svoje polete do skrajnih meja njihovega področja, proti večeru pa sta lovila spet vedno bliže gnezda. Nazadnje sem že kar vedel, kje bom lahko naletel nanju, če sem le pogledal na uro.

Z domačij v okolišju ni bilo glasu, da bi kanje delale kakšno škodo. Jerebic in fazanov tod v višini sploh ni bilo, zajcev, ki so jih pridno ugonabljale preštevilne lisice, pa tako malo, da bi jih kanje, četudi bi jih iskale, komaj kaj našle.

Nazadnje je kazalo pogledati še prav na gnezdo. Mladiči so bili že mladostno operjeni in skoraj godni. Na daleč slišno so pivkali na gnezdu in stara dva sta jim vedno pogosteje polnila nikdar site kljune.

S fantom sva vzela dolgo lestev, da bi nama ne bilo treba lesti po onečujenem deblu. Fant, ki je po vejah zlezal že nad gnezdo, si je kar mašil nos, take vonjave so se širile. Mladiči se niso prav nič bali, le nekako sikali so in kdaj pa kdaj rahlo zapivkali.

Okrog gnezda in po vejah navzdol do tal je bilo vse obrizgano z njihovim belkastim blatom, rob gnezda pa je bil na debelo pokrit z različnimi ostanki plena, ki so ga skoraj godni mladiči razkosanega že sami pobirali. Toda razen miši, ostanka belouške, zelene žabe in druge golazni, nisem videl nič drugega.

Izenada so se mladiči vznemirili, pričeli prhutati in glasno pivkati, ko se je bližal eden starih. Zato sva se naglo umaknila in odnesla lestev.

Prišel sem spet čez dober teden, vendar nepozno. Že iz dna pod domačijo sem nehote pogledal gor na visoki goli rob. Pet kanj je jadralo po vedrem nebu, stara dva in troje mladičev. Mladiči, manjši in svetlejši od starih, še previdno in neokretno, stara dva pa sta urno rezala svoje kroge,

se spuščala ter dvigala med mladiči in jih oglašajoč se vabila za seboj.

Hitel sem, da bi česa ne zamudil. Iz kritja na vrhu sem potem videl, kako je samica nenadoma vpadla na pobočje in potem z nekakšnim posebnim glasom pričela vabiti mladiče k sebi, da so se glasno pivkajoč spustili k njej in prhutali okrog, ko jim je razdevala plen. Drugič je to ponovil spet samec. Prav tako so mladiči vpadli k njemu in se nato spet dvignili v višavo h krožeči samici. Samec je še nekajkrat zakrožil, potem pa se je vsa družina zgubila nekje na robovih.

Vseh poslej sam nisem več videl skupaj, toda fant mi je pripovedoval, da so še dolgo vsak dan krožili nam tem ali onim robom okrog domačije, naпослед pa je videl spet samo oba stara, bodisi skupaj ali posamez, ko sta zjutraj in pred večerom jadrala nad višinami.

Tudi sam sem ju tako videl, ko sem se čez precej časa spet vrnil. Mladiči so bili pač odrasli in stara dva sta jih odgnala iz svojega lovišča.

Jeseni, ko so bila polja že pospravljena, pa sem doživel nekaj posebnega. Kanji sta spet jadrli nad najvišjim robom in vpadali na pobočja. Kar se je iznenada, visoko nad njima pojavil kragulj, krožil in se jel spuščati vedno niže. Kanji sta kar završali. Njuni počasni krogi so se jeli vedno hitreje vrtinčiti, da sta bili zmeraj bolj skupaj. Tedaj pa ju je kragulj že napadel. Vsi trije so zaplahutali v klobčiču, da se je perje kar pokadilo in jezen vrišč je spremljal ta, nekaj hipov trajajoči pretep. Nato je kragulj premagan šinil kvišku, ostro zakrožil in se z oškrbljeno perutjo potepel. Kanji sta znova zajadrli v vedno širših krogih nad robom.

Tako sta kanji odgnali vsiljivca, ki se je drznil v njuno lovišče.* Vedel sem sicer, da se kanje in kragulji, kakor sploh ujede, ne trpe med seboj, vendar mi je bil ta pretep nekaj povsem novega.

* Ce ni kanje napadel kot svoj plen?

Dvomim pa, da bi se samcata, počasna kanja mogla ubraniti napadalnega in bolje oboroženega kragulja, če bi se je tako lotil.

Kako sta se kanji prebijali čez zimo, nisem mogel opazovati, ker sem bil odsoten, toda staro gnezdo je bilo spomladi spet zasedeno in samica je že valila.

Tudi ostali dve gnezdi, ki sem ju domneval v lovišču, sem naposled našel, eno komaj dober lučaj od samotne domačije nad cesto ob meji lovišča, na krivenčastem, košatem borovcu, drugo pa v skupini gostih smrek, sredi strnjene gozda. Vsa ta gnezda sem večkrat pregledal, kaj sta stara dva znosila mladičem.

Razen navadnega plena sem v gnezdu pri samotni kmetiji našel uhle in del glave zajčjega mladiča in nogo kosa, čigar perje je bilo tudi raztreseno pod gnezdom, v ostalih dveh gnezdih pa nobene take stvari, če ne štejemo na pol strohnelega neveričjega repa, ki je ležal pod prvim gnezdom, a je bil tam lahko že od zime, ko si je ververico privoščila kuna.

Zajček in kos bi nemara lahko pričala proti kanji, či bi kdo videl, da ju je živa in zdrava upe nila. Toda kdo ve, kako je bilo.

Kanje sem poslej vedno srečaval po njihovih loviščih, našel sem njihove preže, kjer so vedno posedale, bodisi na lovu ali prebijale mrtvi opoldanski čas in deževno vreme. Na nič novega nisem naletel v svojem opazovanju. Njihovo življenje se je vrstilo v enakem krogu. Kadar pa jih vidim, kako jadrajo nad robovi, sem vesel, da nam je še ohranjen eden redkih naravnih spomenikov, ki se je iz daljnj divjine obdržal v današnji čas.

Vprašanje, če je kanja škodljiva ali ne, je že zdavnaj povsem odveč. Kanja pravda je za vedno končana. Lovci in naravoslovci so že povedali svoje. Če kakšna kanja kdaj upleni zajca, jerebico ali fazana, to dejstvo znanstvenih in praktičnih izsledkov nikakor ne more spremeniti.

Frata na Kašnem vrhu

Mnogim je Kašni vrh s svojim razgledom in prijetnim počitkom na planini v lepem spominu. Tudi lovci imamo nepozabne spomine in kapitalne trofeje s tega dela lovišča. Pomnim še, da pred vojno razen divjega petelina in redkokdaj prehodnega medveda v Kašnem vrhu ni bilo divjadi. Pokrivali so ga stari, mogočni smrekovi gozdovi. Med vojno je del tega gozda odnesel in polomil snežni plaz. To goličavo so pričeli Nemci širiti in kmalu je bilo 24 hektarov goličave. Domačini smo jo imenovali Frata. Po vojni smo Frato pogozdili s smrekovo in macesnom. Danes ima divjad v tem predelu varno zavetje, skrivališče in zadostno hrane.

Na srnjaka je najbolj zanimiv lov na klic, v jeseni in pozimi pa pritiskanje na črnuhe. Naj opišem tri lovske doživljaje z lovcem Mihom Demšarjem, v lovski sezoni 1961/62:

Dne 11. nov. 1961 je bil na obhodu po Kašnem vrhu tudi moj 12 letni sin Rafko. V koči smo se odpočili in Miha je odšel na stojišče. Čez dobre pol ure sva krenila z Rafkom po stezi proti Frati, da mu poženeva ščetinarje, če so v njej. Šla sva vsak v svojo smer in jela tolči s palicama po trhljih štorih. Kar zakriči Rafko: Atek, pregnal sem prašiče, ravno na gnezdo sem naletel. Trenutek za tem je že počilo. Ko sva prišla gonjača čez greben, sva videla na skali, Počivalni peči, Miho, ki je povedal, da je ranil prase in da bom višje našel sled. S pri-

pravljeno puško lezem po gosti kulturi in še rečem: Sreča, da ga nisi zgrešil, sicer bi te stalo štefan vina, naenkrat — hušk in črnuh navzdol, jaz pa za njim. Po nekaj skokih se ustavi in me počaka z odprtim rilcem, komaj na 4 metre od mene. Hitro pomerim in — pok! Prašič se zasuče in gre naprej, jaz za njim. Po nekaj skokih drugi prizor: grozovito tresenje z glavo, krvave pene lete na vse strani. Ves zasopel sprožim drugič. Kakor prvič, se zasuče in jo ubere naprej. Skoraj sem klel. Moral sem za njim, da ga umirim. Tekel sem dobrih 60 metrov navzdol a glej hudirja, spet stoji, naperjen proti meni. V hipu, ko se hoče znova pognati v beg, mu pritrsnem še tretji strel, da se zgrudi in obleži v ognju.

Pri pregledu plena smo ugotovili, da mu je Miha prestrelil obe zadnji nogi, moja prva in druga krogla sta zadeli prenizko pod oči, da možgani niso bili ranjeni, tretji strel za uho ga je pa končno umiril.

Ravno mesec dni po tem dogodku, 21. dec. 1961, pride Miha navsezgodaj in pravi, da mora v koči na Kašnem vrhu narediti inventuro. Odpravila sva se proti kmetu Lazniku, kjer sva poskusila borovničevo žganjico, od tam v koč, da sva opravila naročeno delo. Da bi hkrati pregledala vetrolom, sva se odločila, da prehodiva čim več revirja. Zato sva se obrnila po poti nad Frato proti Črnilu. Preden

prideva po stezi do Zavolovške senožeti, slišiva v jarku neko ropotanje. Postala sva pozorna in sva gledala s tako napetimi očmi, da bi se dale s palico odbiti. Kmalu sva si bila na jasnem, da je to rožljanje merjaščevih čekanov. Videla nisva ničesar. Načrt je bil skoraj skovan. Miha na stečino, jaz na zalezovanje od nasprotne strani. Počasi sem se pomaknil na skalo, od koder sem videl preko jarka do goste smrekove kulture. Prepodil sem 5 srnjadi, ki se je z glasnim bavkanjem umaknila navzdol. Najraje bi ji bil poslal v srnja nebesa, tako me je ujezilo njihovo glasno ropotanje. Prepričan sem bil, da je najin načrt jalov. Ker ščetinarjev nisem nikjer opazil, sem na robu kulture ustrelil u zrak. Pravijo, da je to dobro za hitreje noge prašičem in za lovce na stojiščih. Nato sem kobalil po kulturi in jo prehodil že skoraj do kraja misleč, da je prazno. Tisti mah je odjeknilo kakor udarec po jekleni tračnici, za tem še dva poka, nato pa vrisk in krik: Janez, ta veliki je padel! Hitro sem bil pri Mihi, ki se mu je od veselja kar smejala. Oba sva od časa do časa zavriskala ob 150 kg težkem merjascu. Narezala sva smrekovih vej in nanje zavalila merjasca, vzela vsak svoj hlačni pas, zadrgnila za čekane in ga vlekla po strmi drči navzdol. Med vleko je nagajal, ker je hotel biti večkrat pred nama in uhajal raz veje. Zelo upehana sva prisopihala do kmeta Zavolovška. Gospodar je brž prinesel beraške korajže, da sva se malo podprla, na mojem domu pa sva nadaljevala in še drugi so se prišli podpirat. Takrat sva radovednežem vedela mnogo več povedati kakor sem sedaj napisal. Pozno v noč smo zalivali okusna jetra. Najini boljši polovici sta trdili, da sva imela tedaj nek poseben duh. Čeprav sva se okopala in preoblekla sva dahnila po merjascu, verjetno zato, ker je bil čas bukanja. Takrat sva morala ženama obljubiti, da ga ne bova več tako na debelo spravljala pod kožo. Obljubo sva res držala — do naslednjega dogodka.

Tretji pohod v Frato sva naredila 20. februarja 1962. Ta dan se je vse hitreje razvijal in zato tudi opis. Opazila sva svež sled srednje težkega prašiča, ki je vodil v Frato. Ker nama je Frata znana kot domača hiša, sva takoj vedela, kje leži. Sklenila sva: če je merjasec, ga skušava dobiti, če je svinja, naj v miru skoti. Miha je stopil zopet na Počivalno peč, jaz pa v pogon. Kljub temu, da sem dvakrat

ustrelil in glasno gonil, se je merjasec dvignil komaj 20 metrov pred menoj. Ubral jo je proti Mihi. Miha je na kakih 300 metrov menda zaradi lepšega dvakrat sprožil. Jezil sem se sam nad sabo, da nisem šel nižje, ker bi ga bil verjetno prignal bliže, pa zahrešči nad menoj kakor bi se udrl plaz. Pogledam in vidim merjasca velikana. Merjasec postoji za košatim šopom, jaz pa usekam v sredino. Šop se nagne, ščetinar jo pa udere proti Mihi. Na vse grlo sem kričal: Miha, pazi, velikan z belimi čekani gre naravnost proti tebi! V Frati je drevje košato in gosto. Le tu pa tam so majhni presledki, največ za dva skoka. Prekanjeni črnuh je jo mahnil po največji gošči po jarku navzdol tako, da Miha ni mogel streljati. Zato jo Miha ubere kakih 300 m na drugi greben, kjer je imel razgled, čez vetrolom z obrnjenimi štori in v zrak štrlečimi koreninami. Merjasec je bil na koncu te planje že skoraj na varnem. Zadnji hip ga je ujela Mihova krogla, ki je bila njegova zadnja.

Iz rilca so mu moleli 13 cm dolgi čekani, na hrbtu je imel 16 cm dolge ščetine. Vriskala sva, da je odmevalo od Menine in jaz sem nekajkrat ustrelil, Miha pa ni mogel, ker je bil »suh«.

Na to sva šla gledat, kaj je s prvim. Sledil se je v staro zapuščeno, ko ščet gosto drevesnico. Miha gre za sledom in kmalu zakriči: Sva že skupaj! Toda naboja ni imel in prašič jo je mahnil namesto proti meni, navzdol. Zato sva zavlekla uplenjenega orjaka domov in po okrepčilu se okoli tretje popoldne odpravila z mojim očetom, sinkom in psom Rumijem, nazaj. Z Mihom sva stopila na stečini, oče in Rafko pa sta pognala. Nič se ni prikazalo, čeprav sem slišal, da sta gonjača že blizu. Velel sem Rafku, da spusti psa. Takoj zapoka hosta in pes je pri prašiču. Za glasnim laježem in spretnim naskakanjem, ga je Runi zaustavljal na mestu. Previdno sem se splazil proti laježu in videl, kako prašič odbija psa. Ko snop se je po strelu zgrudil drugi merjasec. Čudili smo se, da sta v neposredni bližini ležala dva merjasca.

In kaj sva storila s prijateljem Mihom? Najprej sva si čestitala k lovskeemu blagru, nato pa krepko prelomila obljubo, dano ženama...

Janez Potočnik,
LD Gornji grad

SPOMINI

Ko prebiram iz dolgočassja svoje lovske zapiske petdeset let nazaj, se spominjam, kdaj sem pravzaprav začel smotrno loviti, naravo z njenimi prebivalci temeljito opazovati in si delati zapiske o divjadi. Vestno sem si beležil vse malenkosti o uplenjenih lovnih živalih, o kraju, času in vseh okoliščinah.

Kar sem do tedaj lovil, mi je ostalo le v megljenem spominu. Bilo je to na Češkem, kjer sem s priložnostno kupljeno dvocevko za 25 kron, lovil zajce, jerebice in fazane. Učil sem se v streljanju na glinaste golobe, posebno pa na vrane, ki so se vsako jutro in pod večer preletavale iz gozda na polje in nazaj.

V vasi, kjer sem stanoval, je imel v zakupu lovišče tamošnji župan. Bil je dobričina, družaben človek. Imel je gostilno, kjer smo imeli zvečer lovske pogovore. Hodil je sam na lov in ne spominjam se, da bi bil pri obilici zajcev, jerebic in fazanov kdaj le eno žival uplenil. Z veterinjaka (mlin na veter) sem lahko pregledal domala vse njegovo lovišče. Kadar sem zaslišal v lovišču strele, sem se

povzpел na 15 m visok veterinjak in opazoval, kako župan vrta luknje v zrak. Zvečer je imel seveda obilo kritike na smodnik, veter, grude ob katere se je spotikal (bil je mož precej obilen) in ne vem na kaj še. Le tega ni hotel priznati, da je slab strelec.

Le zakaj ni hotel loviti v družbi? Izgovarjal se je, da se boji, da bi ga kdo ne obstrelil. Ko pa sem mu dokazal, da bi v moji družbi bila ta bojazen odveč, ker streljam na levo ramo — in če bi njegovo dostojanstvo ne trpelo — ko bi jaz hodil na njegovi desni, se je vdal.

Sprevidel je tudi, da mojim tedanjim mladim nogam niso bile v oviro grude na zornih njivah in ne druge podobne spotike, ki bi povzročale padce. Tedaj šele sem storil prvi resen korak v lov. Do tedaj sem le v počitnicah, v družbi prijatelja — logarjevega sina — z njegovo puško in v njegovi družbi ustrelil kako šojjo, raco ali zajca.

Kar po prvem pohodu v lovišče sva se z gospodom županom vračala z bogatim plenom. Pa kakšen čudež se je v zadovoljstvo gospoda župana

Lovci z lovino v lovišču LD Ljutomer, 10. dec. 1961

Foto J. Ivanjšič

zgodil. Postal je v moji družbi kar dober strelec. Če so zletele jerebice, sem skoraj vedno dvema onemogočil nadaljnje letenje.

Z mojim drugim strelom se je kril največkrat njegov strel — če ni kasnel. Ko me je postrani pogledal, da se prepriča o mojem »značaju«, sem kar hitro naredil opazko: pa sva le vsak svojo sklatila.

Če sem zagledal pred nama v prahi zajca v ložu, sem ga opozoril, naj strelja. Po dolgem merjenju se je zajec zvalil iz loža. Takrat seveda še niso bila tako stroga načela o lovski pravičnosti.

Pri večernem pomenku sem seveda družbi pripovedoval o spretnelem strelcu v osebi gospoda župana. Menda je končno verjel v mojo lovsko poštenost.

Naj bo temu tako ali tako, zadovoljen je bil, jaz pa tudi. Žal mi je le, da si nisem zapisal vsaj števila tako uplenjene divjadi.

Po končanih študijah sem prišel v Idrijo v službo. Tedanji direktor na realki, dr. B. me je takoj uvrstil med člane lovske družbe z bogatim loviščem zadloške in črnovrške planote.

Dr. B. me pa ni vzgajal zgolj za dobrega učitelja, ampak prav posebno tudi za dobrega in poštenega lovca. Kot odlični naravoslovec me je uvažal v opazovanje narave in pri večernih pomenkih sva govorila in razmotrivala o lovu.

Prijatelj, telovadni učitelj B. pa mi je pripovedoval o znanem že davno pokojnem učitelju Rojini, tedaj splošno znanem jerebarju. Prijatelj B. se mi je ponudil, da bo pisal Rojini, da mi pošlje piščalko za jerebe.

Kje pa naj iščem učitelja, da me nauči piskati? Osnovni pouk sem dobil pri svojem ravnatelju s pripombo, da naj grem še na specializacijo v gozd k prvemu mojstru - jerebu. Po tem nasvetu sem se res kmalu toliko izuril, da se mi je že na prve klice odzival petelinček.

Pa sem sedel nekoč za debelim parobkom jelke in klical. Oglasil se mi je starec in se mi približal po tleh tik do parobka. Tedaj sem dobil zadnji in najtemeljitejši pouk. Klicala sva se gotovo kar kake četrt ure. Ko pa se je mojemu učitelju zahotelo videti svojega učenca, se spreleti na mojo stran in sede na bližnje drevo ter me zvedavo ogleduje.

Ni se mi hotelo dvigniti puške v zahvalo za pouk. Od tega časa sem jerebaril v raznih loviščih z uspehom in lovski zapiski izkazujejo tudi do dvajset petelinčkov v posebno dobrih lovnih sezonah.

V 10. številki »Lovca« me je članek Lenarta Zupana: »Moč zajčjega večala« pravzaprav prive-

del v te moje spomine. Kakor je bilo pred petdesetimi leti le malo lovcev, jerebarjev, lahko trdim, da je še danes malo lovcev, ki bi se bavili z lovom na lisice na zajčje večalo.

Zakaj tudi? Užitek je na brakadah upleniti dolgorepko — nekoliko bolj naporen je lov z dobrimi psi jamarji, ko je treba mnogokrat poprijeti za kramp in lopato.

Zame najbolj romantičen lov na lisico je ob luninem svitu z zajčjim večalom. V splošnem sem istega mnenja kot L. Zupan, da je edino s puško najbolj human in estetski način zatiranja lisic.

Res je, da lisica pride na zajčji vek, če je lačna, ob vsakem dnevnem času. Saj pride, kot sem se sam prepričal, tudi na jerebji klic ali na pivkanje ob času srnjega prska, zlasti pa na vek mladica. Najučinkovitejši je ta lov le v ostri zimi ob luninem svitu. Leta 1930 na Tri kralje sem ob devetih zvečer šel od naselij v pol ure oddaljen kraj. Sneg je škripal pod nogami, jaz pa toplo oblečen in z termoforom v nahrbtniku sem le počasi korakal in občudoval po svetli luni obsijano gozdno samoto. Ustavil sem se kakih 20 korakov nad gozdno potjo in se stisnil pod košato hojo tako, da sem bil v sencji in imel razgled na pot.

Čez kake četrt ure izvbam iz zajčjega večala bolesten zajčji vek.

Nisem še čakal 10 minut, ko zagledam, kako se mi v diru bliža po poti lisica. Gotovo bi jo bil zgrešil, da se ni tik pred menoj ustavila in močila.

Ta večer mi je ostal od vseh drugih podobnih lovov najživeje v spominu. Tako poceni nisem nobene več uplenil. Kolikrat sem po več ur zaman sedel ali pa zgolj lisico samo nejasno videl, kako se mi v kritju približuje in zopet izgublja v nočno tišino, ko me je dobila v nos. Preveč bi bilo, da bi opisal vse tiste nočne ure, ki sem jih uspešno ali neuspešno presedel v gozdu ali ob vodnem toku, kjer prav ponoči šari za plenom in išče morebiti obstreljeno raco.

Lovci, nikar ne vrzite po zadnji brakadi puške v kot. Noč ima svojo moč. Ne samo, da se nočni lov večkrat izplača, je pa tudi najbolj učinkovita kontrola lovišča, ker ne vidiš samo kako se sproščeno giblje divjad, temveč tudi lovski tat.

Vsem mladim tovarišem lovcem pa toplo priporočam, da vestno vodijo lovski dnevnik s čim natančnejšimi podatki o vseh dogodkih na lovu. Na starost, ko se ti je ohladila kri, ko ne preneseš zimskega nočnega mraza, v toplém zapečku iz zapiskov podoživljaš v prijetnem spominu svojo lovsko preteklost.

J. K.

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Malokalibrska risanica

Najbolj popularna in tudi prikupna malokalibrska risanica je danes 222 Remington (5,6 mm), z visokohitrošnim nabojem in 66 cm dolgo cevjo in točasno najrazantnejšim nabojem. Raztros petih strelcov na 100 metrov je v krogu s premerom 3 cm, z izrednim uplivom šoka. Puška je idealna za lov na malo divjad, zlasti za roparice in je strel z daljnogledom do 200 metrov tudi na manjše cilje še zanesljiv — zaradi velike razance. S krajšimi cevmi (50—60 cm) je puška sicer ličnejša in priročnejša, vendar zgubi izstrelak na hitrosti in učinku. V tem primeru zapusti krogla cev prej, preden je izkoriščen ves pritisk plinov. To se opazi na plamenu in puku na ustju cevi, ko zgorevajo neizrabljeni plini. Ta naboj ima 1,6 grama specialnega smodnika, 3,24 gramov težko kroglo, začetno hitrost V_0 974 m/s, V_{100} 812 m/s, začetno moč E_0 157 m/kg E_{100} 109 m/kg. Zadetna moč na 100 m teoretično še vedno zadostuje za srnjad, vendar je zaradi neznatne mase krogle globinski učinek navadno nezadosten in je nevarnost mnogih zastrelitev ali dolgega iskanja, ki je navadno brez dobrega krvoslednika neuspešna. Kdor je ljubitelj majhnih kalibrov in lahkih pušk in želi loviti na srnjad in gamse, ustreza risanica 5,6 × 61 (5,6 × 61 R) vom Hofe: teža krogle 5 gramov, specialnega smodnika 3,5 (3,2) grama, V_0 1130 (1060) m/s, V_{200} 916 (848) m/s, E_0 325 (286) m/kg, E_{200} 183 (165) m/kg. Za srnjad mora znašati zadetna moč najmanj 100 m/kg, za gamsa 150 m/kg. Z nabojem vom Hofe je torej možno streljati na srnjad in gamsa na vsako lovskopravično razdaljo, saj ima ta naboj pri E_{300} še vedno 176 (147) m/kg žive sile.

Pri tem je treba vedeti, da je konstrukcija (zgradba) tega izstrelka zelo rahla in najmanjši odpor med letom (bilka, list) lahko razbije kroglo. To pomeni, da se krogla pri zadetku živalskega telesa takoj razstavi (razprši), lahko še preden bi dosegla življensko važne organe v notranjosti tako, da odločilni in smrtni globinski učinek izostane.

To zlasti, če bi streljali na žival poševno na njeno podolžno os. Zato je za dober učinek važno in odločilno, da ima krogla prost, neoviran let na svoji poti do cilja in da zadetek pride od strani, čimbolj pravokotno na podolžno os živali. To je, da divjad ob strelu stoji prečno, v polnem profilu proti strelcu. Zato je treba, da ima to puško v rokah dober in izkušen strelce, ki se tudi ne da zapeljati, da bi s tem nabojem streljal na gibajočo se (bežečo) divjad, ker zadetek mora pač biti natančno na pravem mestu. V takem primeru je tudi učinek izreden in žival zaradi šoka ostane navadno v ognju.

Ker se, kakor omenjeno, krogle vseh teh nabojev ob vsaki zapreki takorekoč razprše v skoraj neznatne drobce, je nevarnost, če se to zgodi pred živaljo, da kak drobec zadene divjad v mehko in tako žival po daljšem hiranju in velikih mukah pogine. Taka, razmeroma neznatno ranjena žival lahko ostane še več dni pri zadostnih močeh, da jo tudi dober krvoslednik ne ustavi oziroma ne ujame.

Naboj 5,6 × 52 (5,6 × 52 R) Savage, sta po svoji zmogljivosti nekako v sredi med 222 Remington in 5,6 × 61 (5,6 × 61 R) vom Hofe. Ta simpatičen naboj ima 1,7 (1,75) grama spec. smodnika, 4,6 (4,65) gramov težko kroglo, V_0 869 (881) m/s, V_{200} 700 (606) m/s, E_0 176 (184) m/kg E_{200} 115 (87) m/kg, dolžina cevi 60 cm. Za srnjad je ta naboj vseskozi ustrezen z vsemi dobrimi in šibkimi lastnostmi prej opisanih. Pri vseh majhnih kalibrih je še ta nedostatek, da zaradi neznatne vstrelne rane in navadno manjkajoče iztrelnje, je krvni sled (krvavitev na zunaj) malenkosten ali ga največkrat sploh ni (pri gamsih!). Zato in posebej zaradi majhne teže krogle, ki ima negotov globinski učinek, je strel na gamska opravičljiv le iz roke prvovrstnega, izkušenega strelca.

Vse moderne malokalibrske risanice z izredno razanco in učinkom (pogojnim učinkom) spadajo v roke — da ponovim — v roke le vseskozi pravičnihkušenih lovcev — ljubiteljev divjadi in narave.

M. Š.

O prsku 1962 v lovišču LD Ribnica

Za letošnji prsk je značilno, da je bil relativno zgodaj, ko je sicer vedno najboljši od 6. do 10. avgusta, pa to pot ni bilo te dni pričakovanih uspehov.

Prvega srnjaka sem priklical že 17. julija ob 7,30 uri. Pojavil se je že na prvi klic. Po moji oceni je bil v drugem letu, saj je imel znake mladega srnjaka; 23. julija ob 18. uri sem priklical srnjaka tudi na področju Male gore, a ga zaradi goščave nisem dobro videl, potem mi ga je pa splašil mimoideči kosec; 25. julija je lovec sosednje družine videl srnjaka, ki je gonil srno v značilnem kolobarju in jo potem zaskočil. Po zaskoku je legel, srna pa se je mirno pasla. Bil je starejši šesterak. Naslednje dni mi ni uspelo priklicati nobenega srnjaka kljub intenzivnemu zahajanju v lovišče. Videl pa sem več srnjakov, vse v družbi srn. Tudi več samih srn sem opazil; 29. julija popoldne sem zaslišal, kako srnjak goni srno. Hip na to se je vmešal še konkurent. Vse skupaj se je dogajalo s filmsko naglico, da na strel ni bilo misliti. Ko je vse utihnilo, sem kar med hojo zapiskal. Srnjak je takoj pritekel, vendar mi je odskočil, ko sem dvignil puško. Mnogi lovci priporočajo klicanje med hojo, zlasti po travi, listju in pod., ne pa po poteh. Srnjak ob prsku rad priteče tudi če samo hodiš. To sem prejšnja leta že doživel. Zal sem bil od 1. do 5. avgusta odsoten in prav tedaj je bil prsk na višku. Nek naš član je, mislim da 2. avgusta, priklical kar štiri srnjake. V tem času je bilo pri nas in pri sosednji družini uplenjenih večina srnjakov. Letošnji srnjaki so povprečno okoli tri kilograme lažji kakor lani. To je vsekakor posledica dolge zime. To pa velja za področje vse naše Zeze. Kljub temu so bili uplenjeni močni srnjaki. Tako je n. pr. gost v lovišču LD Vel. Poljane, uplenil srnjaka z okrog 130 točkami. Srnjak je bil še razmerno mlad in bi ob ugodni prehrani, mili zimi, dal res vrhunsko trofejo.

Ker smo pred začetkom lova na jelenjad, bi pripomnil tole.

LZ Kočevje je sklenila, da se tudi košutarija ne sme več streljati na pogonih. Mnogim članom, tudi meni je ta sklep malce nerazumljiv. Jelenjad nam povzroča ogromno škodo, na individualnem lovu pa je predvsem zaradi razgibanega terena, le malo uspeha. Večino košut smo pri nas in v sosednjih loviščih uplenili na pogonih oz. pritiskanjih. Sedaj pa, če bo to obdržalo, bo odstrel košut nedvomno majhen, škoda pa bo rasla. Saj smo s pogoni jelenjad tudi odganjali.

»Ribničan«

Mrežasta živa meja

Lovska revija Die Pirsch 18/62 poroča, da so se obnesle mrežaste žive meje zlasti tam, kjer je bilo treba divjad odvrniti od prehoda čez avtoceste. Pa tudi

povsod drugod uspešno nado-meščajo ograde in plotove iz mrtvega materiala. Mrežaste žive meje imajo predvsem prednost, da jih ni treba obnavljati in žive toliko časa, kolikor je življenska doba drevja, iz katerega je meja. Ko se ta mreža živih debelc med seboj zaraste in preplete, je meja tako gosta, da niti manjše živali ne morejo skozi. Posamezna debela, kakor je to pri navadnih živih mejah, pa ne morejo odmrreti, ker so vsa debelca medsebojno organsko zvezana zraščena kot eno samo drevo. Uporabljivo je tako listnato kakor iglasto drevje. V primernem razstoju posadimo vitka debelca, ki jih prekrizamo in na stičnih mestih spnemo s kovinskimi sponkami. Pri tem ne potrebujemo nikakega orodja, ker debelc nič ne zarezujemo ali gulimo. De-

Zarasila križanja mrežaste žive meje

Mrežasta živa meja iz jerebike

Izrezek štiriletne mrežaste žive meje iz robinije

belca se zaradi stalnega stika sama med seboj zarastejo in tako nastane prožna živa mreža, ki je od leta do leta gostejša in kot ograda ne samo za ograje in zaradi trdnosti za varnostne ograje ob cestah, temveč tudi kot obramba proti vetru in zametom, za varovanje bregov, nasipov itd.

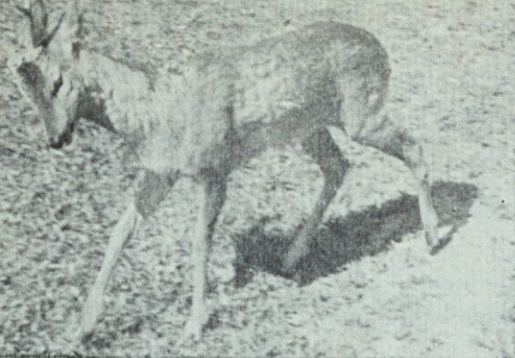
Mimo tega učinkuje taka živa meja lepotno in poživlja okolico in ne kakor lesene ograje in zlasti kamenite, betonaste ali kovinaste, ki kvarijo ubranost naravne okolice. Vrhu tega služijo te žive mrežaste meje mnogim pticam za zavetišča in gnezdišča. Nege te žive meje pravzaprav ne potrebujejo nobene, najmanj kakih vrtnarskih veščin. V mnogih deželah so s pridom zamenjali prejšnje ograje s temi, ki so izredno odporne, elastične, neuničljive in zdrže več človeških generacij. Pri nasadu je seveda treba nekaj spretnosti in skušnje.

M. Š.

Dvakrat zaklan srnjak

Lani, v juniju, je šolarček našel v gozdu neogljenega srnjega mladiča. Bratca Radek in Jožek sta želela imeti srnico doma v vrtu. Lovska družina je tega mladiča dala v varstvo lovcu Radu, očetu teh bratcev.

Lepo so skrbeli zanj in ga hranili z dudo vse dotlej, dokler ni sam začel trgati trave in listja. Miki, tako so ga klicali, je imel

v vrtu utico, da se je lahko ob slabem vremenu zatekel na suho in toplo. Španjel, njegov čuvaj, se je zelo bal zanj, in ga tudi branil, če je bilo potrebno. Z Mikijem sta dobila Radek in Jožek še enega bratca. Vsi skupaj so se igrali in tudi rasli. Toda Miki je bratca prerasel in dobil že prve rožičke. Postavljal se je na zadnji nogi, z rogato glavico pa je butal v nepriprave, ki so mu često nagajali.

Kmalu za tem, ko je minila zima, je drevje poglalo prve brste; Miki jih je s slastjo obiral. Dobil je že drugi in tretji parožek. Z desetimi meseci je bil šesterak. Toda škoda, ki jo je Miki delal, je bila prevelika. Bratci so se ločili. Srnjaček se je pridružil dvema srnicama pri znanem lovcu Viherniku.

Toda srnjaček ni bil zadovoljen s svojo družbo. Stožilo se mu je po prejšnjem domu in šel ga je iskat. Klatil se je po Ponikvi, kakih osem kilometrov od doma. Tam so ga zasledili psi volčjaki in ga gonili celo noč; a Miki jim je ušel.

Dne 30. aprila so ga fantje zagledali na griču na Pemovem, ko se je pasel. Rdeče ovratnice ni imel več. Hoteli so ga ujeti, a Miki se ni pustil prijeti. Zatekel se je k neki hiši, kjer si je obdrgnil smrček. Toda fantje niso odnehali, stekli so po psa in začel se je krvavi ples. Ko so srnjačka naposled le zgrabili, je vse skupaj potegnil v potok in jim pobegnili. Kmalu so ga znova ujeli in ga vrgli na tla. Neki fant je vzel nož in mu ga zadril v vrat. Miki je zbral vse moči, sunil fante vstran in s prerezanim vratom pobegnili. Ker pa mu je kri odtekala, je slabel; fantje so ga dohiteli in drugič zaklali. Miki je po dolgem trpljenju izdihnil, morilci pa so ga pogumno odvelkli k lovcu S.

Lovci, zamislite se ob tem dogodku; spoznali boste, da skoraj vsaka »udomačena« srnjač stori žalosten konec. Povežite se s šolami, ki naj prepovedo mladini pobirati srnje mladiče.

K. P. — Žalec

Divji prašiči in slabi strelji

Ze dalj časa se pripravljam opisati doživetja z divjimi prašiči.

Bilo je neko nedeljo 1950. Rano zjutraj sem šel v revir. Med potjo sem mimogrede pregledal pasti, ki sem jih nastavil za polhe. Pri tem poslu me je zmotil šum, ki se mi je vedno bolj bližal. Bil je merjasec. Takoj sem se pripravil na strel in ko se je prikazal sem streljal. Merjasec je zakrutil in oddirjal nazaj v goščavo. Poslušal sem, kdaj se bo ustavil. Počasi je ropotanje utihnilo. Prižgal sem cigareto in počakal približno pol ure, potem pa sem odšel po sledu. Merjasec je močno krvavel. Presenetilo pa me je, da se je sled obrnil navzgor. Po sledu sem prišel do take goščave, da sem se moral plaziti skozi po vseh štirih. Da je ranjen merjasec nevaren, nisem niti pomislil. Nahajal sem se pet metrov od njega, toda streljati nisem mogel, ker ga nisem videl. Odkočil je in odšel naprej. Zapustil sem sled in odšel do sosednjega lovca Ivana Grajška, ki je imel zelo dobrega psa za gonjo prašičev. Toda tudi pes nama ni koristil. V devetih dneh zasledovanja mi je prišel samo enkrat na strel, toda krogla je zadela vejico in odletela čez prašiča. Po šestih dneh zasledovanja je pes našel jezik, ki ga je zgubil merjasec. Toda vseh devet dni ga nisva našla. Neverjetno se mi zdi, da je toliko časa živel, ker je v teh dneh izgubil polovico krvi in živel brez hrane, ker je bil zadet v spodnjo čeljust blizu grla, tako da mu je visela.

Doživel sem še drug primer s prašičem. Bilo je februarja 1954. Šel sem v revir. Nedaleč od doma sem zasledil na njivi divjega prašiča, ki je iskal krompir. Bilo je okoli 30 cm snega, toda zelo slabega za zasledovanje, ker je bil zmrznjen. S svojima kratkodlakima istrijancema sem vseeno začel zasledovati. V uspeh sem dvomil, ker je sneg močno hrustal. Po približno 1 km sem opazil izstrebke prašiča, ki pa so bili zelo na gosto posejani po sledu. Mislim, da je vzrok temu zmrznjen krompir, ki ga je jedel. Ker je bil takšen lov dvomljiv, sem šel prašiča obslediti. Na polovici kroga sem zagledal sled, ki je vodil navzgor. Čez nekaj časa sem ga šel drugič obslediti in sledu ni bilo iz kroga. Spustil sem psa, ki sta mi poglala prašiča. Hitel sem za njima in kmalu zaslišal, da psa lajata na mestu. Previdno sem se bližal, da me prašič ne bi opazil. Ko sem prišel dovolj blizu, sem stre-

ljal in prašič je obležal v ognju. Ko sem ga hotel iztrebiti sem opazil, da ima prašič rano nizko v mehkem in da skozi tisto rano spušča iztrebke. Skleпам, da je bil streljan pred kakim mesecem. Ko pa se je rana zacelila, se mu je črevo prirastlo k potrebušnici in skozi rano se je iztrebljal. Prašič je bil star kake 4 leta in zelo izžrpan, težko če bi še dolgo živel.

Te vrstice sem napisal zato, da se izpovem greha ter obenem v pouk drugim, ki niso dobro zadeli in pustili potem prašiča, da je v mukah poginil v kakšni grapi.

Sine

Psi — klateži

Ko sem v Lovcu 2-1962 bral Šulinove »Rejenčke«, želim tudi sam nekaj omeniti o takih psih »čuvajih«. Res je, da hoče skoraj vsak kmet imeti psa volčjaka a da bi ti čuvaji res služili svojemu namenu! Po mojem mnenju, naj bo čuvaj privezan, ne pa da se prosto klati povsod, kjer ga ni treba. Lastnika takšnega psa ne bi bilo treba posebej opozarjati, da njegov pes goni, saj vsak dobro ve, kakšno žival ima in s tem namenom spušča psa ponoči tudi z verige. Če bi vsak lovec, ki bi videl gonečega psa, brez pomišljanja sprožil, bi bilo kmalu bolje. Seveda, če se boji zamere, raje vse spregleda. Toda preganjanje divjadi se s tem ne bo končalo.

Tako stanje je žal tudi v meni dobro znani lovski družini. Pretekla leta sem opazoval dva volčjaka, ki sta nemoteno preganjala divjad. Sprva sta gonila glasno, a ko sta sprevidela, da z laježem divjad plašita, sta spremenila taktiko. Začela sta kar po volčje — s tiho gonjo, ki je usodna za divjad. Pred nedavnim sem bil priča sledečemu: Nekega jutra sredi marca 1962, sem opazoval srno, ki se je pasla v bližini mojega doma. Počasi se je pomikala proti gozdu in čez nekaj časa zginila v njem. Ne dolgo, pride eden omenjenih psov, najde sled in jo ubere za srno. Dalje se nisem zanimal češ, saj je ne bo dohitel. Opoldne grem z vozom po drva. Ko pridem kakih dvesto metrov od hiše, zaslišim v grmovju nedaleč od ceste neko renčanje. Radoveden stopim bliže in vidim raztrgano srno in dva psa, prvega že omenjenega, a drugega (jazbečarja), ki je last nekega starega lovca. Ko sta me opazila, sta zbežala, jaz sem pa odšel za svojim delom. Čez dobro uro se vrnem in zopet isti prizor. Da sem lovec, bi bila oba prejela zaslužen plačilo. Last-

nika tega klateža sem pozneje opozoril, da naj psa priveže, če ne, ga bodo lovci ustrelili. Odgovori mi, da njegovega psa ni mogoče obdržati na verigi, ker se sam sprči, kadar hoče. O, da se privezati — z dobrim strelom, namreč. Če bi vsi lovci energično postopali, bi kmalu zmanjkalo takšnih psov, ki ne »ostanejo privezani«.

T. T.

Vztrajnost terierja

Lanske jeseni se peljem nekoga nedeljskega jutra s kolesom na zbirno mesto za brakado, 9 km daleč iz Kranja. Za kolesom je tekel moj Elanček. Na zbirnem mestu je bilo (kakor ponavadi) ob določeni uri le nekaj lovecev. Zato sem predlagal, da do tega časa, ko pridejo še zamudniki, poženemo eno goščo pri šupi, kjer smo parkirali kolesa. Obkolimo tisti predel in spustimo pse. Psi so takoj vzdignili zajca, ki je bil zgrešen in ga gnali čez plitvo vodo v bližnji breg. Za tem zajcem je šel tudi moj terier. To je bilo ob 8. uri zjutraj. Med tem je prišlo še nekaj lovecev pa smo se zmenili, da pustimo kolesa na mestu in gremo peš pod Golnik in lovimo nazaj od koles, da lahko takoj, če bomo trudni, zajahamo kolesa proti domu. Ko se psi vrnejo, mojega Elančka ni in ni. Začele so padati pikre, da se Elanček masti z obstreljenim zajcem, da jo je pobrisal domov itd., kar pa Elan nikdar ne stori. Čakamo še nekaj časa. Ko pa psa le ni bilo, gremo peš pod Golnik in lovimo ves dan nazaj proti naši garaži, kjer sem sam pri sebi mislil, da me bo čakal pes pri kolesu. Pa tudi tam ga ni bilo.

Ko se tam zbero vsi ostali lovci in pridejo tudi gonjači, mi pove nek fant, da je videl mojega psa, da sedi v bregu pod drevesom in cvili, ker se je zgubil. Takoj mi je bilo jasno, da mora imeti na drevesu kuno ali muco. Grem ga iskat in že od daleč ga vidim, kako gleda in se zaganja na drevo. Ko pridem bliže zagledam v razkrečju skritega starega podivjanega mačka. Pokličem najbolj zbadljivega tovariša, naj pride s puško gor v breg, da se sam prepriča, kje je bil pes ves dan, in da upihne s strelom grešno mačjo dušo na drevesu, psa pa reši 8 urnega straženja.

Ker je bil pes preveč oddaljen, da nisem slišal njegovega glasu, je celih 8 ur stražil pod drevesom. Lovska kri!

Avgust Smole,
Kranj

Sto na en mah

Sto na en mah — toda ne muh — temveč vran. Z bratom Francem sva zvedela, da je priletel na kompost, ki ga je dovažalo kmetijsko posestvo »Mirazan« iz klavnice v Celju, velik trop vran, iz treh lovišč — Griže, Žalec in Celje. Zastrepila sva s fosforjem 38 jajc ter jih nesla že v prvem svitu na eno uro oddaljen kompost. Kljub zgodnji uri in snežnemu metežu se je že precej vran paslo na kompostu. Ne da bi napravila kakšno gnezdo, sva jajca razdelila posamezno po vsem kompostnem kupu na okrog 20 m² površine. Ko sva se odstranila proti stavbam posestva, so vrane že priletavale in brskale jajca izpod snega, ki jih je medtem prekril ter jih pile. To sva lahko opazovala z daljnogledom. Čez kakšno uro sva šla prvič pregledovat jajca in ker je bilo še precej celih, sva čakala še okrog eno uro. Medtem so vrane priletavale in odletavale. Kolikšen bo uspeh, nisva mogla presoditi zaradi slabe vidljivosti v snežnem metežu. Pač pa sva vedela, da niže v sadovnjaku že padajo, ker so se tam vrane grdo drle. Ob 10. uri je naval vran čisto prenehal. Le dve, tri so se spretavale in se obupno drle. Pri pregledu sva našla samo še 4 cela jajca, vsa druga so bila pobita in bolj ali manj izpita. Nato sva šla v smeri proti Savinji, kamor je odletelo največ vran. Kmalu sva našla 6 mrtvih. Na malo oddaljenih topolih in jelšah pa jih je še precej našopirjenih čepelo. Zanimivo je bilo opazovati te vrane in srake. Od časa do časa se je katera potuknila raz vejo, se še malo časa držala na nižji veji, naposled pa telebnila mrtva na tla. Počakala sva, da je bila večina »hrušk« zrelih ter jih šla nato pobirat in šteti. V približno eni uri sva našla 66 mrtvih in to zgolj pod enim topolom 22. Drugi dan je našel brat še 10 vran, drugi lovci nadaljnjih 10. Ker so vrane odletavale tudi v celjsko lovišče ter so padale z drevja tudi v Savinjo in jih je voda odnesla, lahko računava, da sva v nepolnih treh urah zastrepila s 34 jajci preko 100 vran. To je na vsako jajce 3 vrane ali srake. Uspeh je bil tako odličen, da ta »lov« objavljam v Lovcu.

Pri tem sva pridobila dobro skušnjo. Leto za letom namreč strupimo vrane in srake po poljih. Napravljamo primitivna gnezda, kamor polagamo po 2 do 3 jajca. Brez dvoma, da je ta način strupljenja uspešen, toda truda je precej. Pri tem načinu

Izredno rogovje srnjaka s tremi stebli — 106 točk — uplenjen v prsku na Pokljuki 1962. Uplenitelj Viktor Avbelj

Foto J. Fabjan

je možno, da se zastrupe druge koristne živali in tudi ptiči. Zato bova odslej po možnosti delala za vrane prava mrhovišča, nato pa vrane zastrepila na mah v enem dnevu.

Kako prebrisane so vrane, povem, da ne pride na prvotni zastrupljeni kompost nobena vrana več. Šest vran je začelo brskati po kompostu, ki je okrog 150 m oddaljen od prvega najboljšega (ostanki kože, krvi, drobovine), ki je bil zastrupljen in se ga izogibljejo.

Ivan Dolinar, Griže

Na jazbeca

Pred tedni je kmet s Potokov potožil mojemu očetu, da mu jazbec uničuje koruzo. Zadnji čas je bil za lov na ponočnjaka, ker je po skednjih že visela koruza. V hladnem jesenskem večeru sva šla z očetom ter s terierko Ajdo in jazbečarjem Robom z Jesenic po trdi asfaltni cesti proti Potokom. Psa sta živahno natezala jermena in po enourni hoji smo bili ob njivi, kjer je gospodaril jazbec. Spustil sem psa, ki sta se takoj zgubila v temi, oče je pa pripravil velike klešče. Pozorno sva prisluškovala v šumenje vetra in v zamolklo bobnenje kalne Save Dolinke v Soteski, da bi ujela kak lajež. Nenadoma naju zdrami šum v ajdi, toda v mesečini sva opazila le psa, ki sta se vračala. Zato smo šli na rob soteske, kjer je oče vedel za jazbine. Tam sva čakala. Nekje pod nama zaslišiva lajež, ki ga je dušilo šumenje vode. Rob je spoznal glas Ajde in se je pognal v smer laježa. Hkrati sva z očetom vzkliknila: Imata ga! Ko posvetim z baterijo, vidim Roba, kako se onemoglo zaganja v skalo, ki mu je zastavljala pot. Ajda je bila manjša, zato se je laže prerila pod skalo. Rob je z zobmi trgjal

korenine in razgrebal prst, se obrnil na hrbet in se tako preril v luknjo. Nato sva slišala samo neko premetavanje in grgranje, ki je čez čas utihnilo. Na pol zlezem v zijavko in posvetim. Dvoje žarečih oči se upre v mene in čutil sem, da mi vstajajo lasje. Bil je jazbec, ki se je umaknil v stranski rov, a se ni mogel umakniti razjarjenima psoma. Brž sem se umaknil in zopet je vse utihnilo. Kmalu se je pokazal Rob, ki sva ga oprčila in čakala na Ajdo. Minila pa je ura in jelo naju je skrbeti za Ajdo. Končno se tudi ta prikaže, a le da se napije vode in smukne nazaj. Potem sva slišala, da vleče jazbeca, iz rova je pa prišla sama. Ujela sva jo in ker je bila polnoč sva sklenila, da prideva drugo jutro po jazbeca. V nedeljo, drugi dan sva ga s ponosom prinesla domov in psa sta seveda dobila zasluženo nagrado za močnega, a vsega razgrizenega jazbeca. Čeprav je že dolgo od tega mojega doživetja, se mi je zdelo vredno, da sem ga na kratko opisal.

Andrej Tavčar, učenec VIII. r.
na Kor. Beli

Tvegani strel

V mladih letih sem imel mnogo več priložnosti, da sem s puško nadzoroval lovišče. Lepo nedeljsko popoldne sem pregle-

Polh gre spat

Foto J. Pavlič

doval polje in gozd med Pesnico in Dravo. Končno zavijem proti vodi, da se osvežim ob valovih Drave in poskusim na klic, ker se je prsk srnjadi pričel. Po daljšem presledku se mi oglasita stara dva znanca, ne da bi se pokazala. Ker se je sonce že močno nagibalo, sem krenil preko polja in gozdičev proti domu. Ko na plitvini prekoračim Pesnico, opazim v daljavi osamljenega kopalca. Ker mi ni bilo s poti in me je zanimalo, kdo bi bil, naredim nanj pravi zalaz. Presečenec — zalezal sem »srnico«, ki mi je že dlje časa na tihem grela lovsko srce. Neopazeno se umaknem in se vrnem kakor da je nisem opazil. Misleč, da je ne vidim, me ogovori. Ker je bila že pripravljena za odhod, sva skupaj nadaljevala pot proti njenemu domu. Med pogovorom zaslišiva gonjo psa. Pove mi, ko se je šla kopat, da je videla velikega črnega psa, ki je stikal po njivah. Vznemiril sem se, ker sem iz opisa spoznal znanega rokovnjača, in tokrat tem bolj, ker se spričo nje ne bi rad blamiral s slabim strelom. Risanica je bila nagonsko pripravljena, vendar sem okleval. Naključje je hotelo drugače. Za primer strela sem zamenjal stran spremstva, da bi ne bil oviran, v tem se je naglo bližal glas in lomast iz gozdiča, proti kateremu sva šla. Zagledava na kakih 300 korakov volčjaka tik za srno. Toda bila sta oba v srelni črti. Srna ni mogla tvegati spremembe smeri, ker je bila na eni strani živa meja, na drugi jarek z robido, kar bi bilo zanjo usodno. Bil je zgolj še vprašanje trenutka, da skoči volčjak srni za vrat. Puška pri licu, prst na sprožilcu — a kako? Oba v križu! Tvegam ... Rezek pok odloči usodo dveh. Zasedovalec se visoko vzpne ter obleži, srna pa hropeč zdirja mimo naju. Tihostala nekaj časa pod vtisom dogodka in moja »srnica« me je vprašujoče pogledovala ... Tvegali sem strel, ki ga v drugih okoliščinah verjetno ne bi. Tako mi je rešena srna naklonila drugo.

Joško Korpar, LD Bresnica

Vrana, nevaren škodljivec

Že med tednom sva se s tovarišem Jožetom domenila, da pogledava v nedeljo malo po lovišču. Takoj po kosilu sva odrinila. Hodila sva skupaj in opazovala fazanje kebčke, ki so brskali po mravljiščih. Zadovoljna sva se tihotapila skozi goščo proti kraju gozda in otepala mravlje, ki so nama lezle po vsem telesu. Na travniku sva opazila gručo vran,

ki so se pasle, nekatere so pa nemirno letale sem ter tja. Pogled mi obstane na eni, ki je stalno krožila nad njivo, kjer je cvetela mlada detelja. Se nekajkrat je preletela njivo, potem se je pa spustila v deteljo in bile so vidne samo njene peruti, ki so srdito tolkle. Koj, ko se je ta spustila v deteljo, so se druge dvignile in se drle kakor obse-dene. Pokažem to Jožetu, ki se je še vedno otepal mravelj. Brž se poženeva proti vrani na tleh. Ko ji pritečeva na 20 korakov, se dvigne z zajčkom v krempljih. Toda Jožetov hitri strel jo sklati. Na mestu, kjer približno je bil prej zajček, najde Jože neko gnezdo. Izgledalo je kot fazanje. V bližini sva našla še dva zajčka. In ju položila v gnezdo. Jože je šel pobirat vrano in glej, na srečo je bil zajček v vraninih krempljih zdrav, le nekaj kapljic krvi in manjših ran je bilo videti na drhtečem telescu. Med tem se je dan nagnil in zadovoljna sva se vračala proti domu.

Lojze Azola LD Grad

Plastične mase v puškarstvu

Ameriška tvrdka Remington je pred dvema letoma izdelala prvo puško z nylonskim kopitom (puška »Nylon 66«). Ta tvrdka izdeluje sedaj vse malokalibrske puške z nylon kopitom in sicer poleg omenjene še »Nylon 76«, »Nylon 11« in »Nylon 12«. Te puške imajo vsaka svoj tip zaklepa in sistem za nabijanje, basanje). Nylon 11 in 12 so repetirke s 6, 10 oziroma 15 nabojih kal. 22 l. r. Puški Nylon 66 in 67 imata cevasti magazin za 14 nabojev v kopitu. Vse cevi imajo 6 risov z desnim vrtežem. Prednost nylon kopita je predvsem, da ga ni treba negovati in je enostavno neuničljiv, nezlomljiv. Niti avto ne zlomi kopita, če pelje čezenj, marveč se kopito zgolj upogne in potem povrne v prvotno obliko. Zaenkrat pa delajo nylonska kopita le za malokalibrske puške, ker je kopito izredno lahko. Druga novost so tulci za šibre iz plastične mase. Glavna prednost teh je popolna neobčutljivost in odpornost za vremenske vplive, ker so vodotesni. V vlagi se torej ne nabreknejo in se ne gozde v nabojišču, kar je posebej važno pri avtomatkah in za lovce, ki love v mokrem. Pričakujemo lahko, da bodo v kratkem prišli na trg tudi tulci za kroglo iz plastične mase, s čimer se bosta teža in cena nabojem zmanjšali. »Die Pirsch« 14/62.

M. Š.

Moja gozdna prijateljica

Zunaj je divjala burja. Okoli peči, ki nas je prijetno grela, se je zbrala skoraj vsa sosesčina. S prijateljem sva ravno igrala šah, ko je zunaj nekaj zašumelo. Sprva se nisva dosti zmenila in sva mislila, da je veter. Kmalu se je šumenje ponovilo, a takrat razločneje. Sedaj se je najina pozornost odvrnila od šaha in s Tonetom sva se tiho bližala vratom. Tedaj je nekaj sunkovito treščilo pred vrata, ki so se na težaj odprla. Izpred stopnic je pokukala drobna glavica — srnice. S skupnimi močmi sva jo zanesla v kuhinjo ter jo pokrila z mehko odejo. Čez nekaj časa se je začela ozirati po kuhinji, kot bi hotela reči, prinesite mi že kaj za pod zob. Razumel sem in brž skočil po mleko ter ga postavil v kot. Sprva me je prestrašeno gledala, a se je kmalu oju-načila. Hlastno je srebala vroče mleko, ki je pod njenimi požirki hitro ginilo. Kmalu se je opomogla in začela veselo poskakovati po prostrani kuhinji.

Drugi dan, ko je neurje prenehalo, sem jo odpeljal v gozd, kjer jo je nedaleč od mene čakala zaskrbljena mati. Sedaj, ko je od tega že več kot dve leti, me srnica še vedno obiskuje. Vsakokrat, ko se snideva, mi moja mala prijateljica hvaležno obližne roke, kot bi se hotela oddolžiti, da sem ji rešil življenje.

Viktor Robnik,
Mislinja

Poročilo

o preskušnji lovskih psov po krvnem sledu v Stari Cerkvi pri Kočevju 19. avgusta 1962.

Prireditelj: Lovska zveza Kočevje.

Vreme: Dan pred preskušnjo, med 11.—12. uro kratek naliv, sicer pa suša; na dan preskušnje jasno in sončno, brez vetra.

Sodniki: dr. Janko Lavrič, splošni sodnik za goniče, brake jazbečarje in barvarje,

Adolf Ivanc, splošni sodnik za goniče in brake jazbečarje,

Jurij Verovšek, splošni sodnik za jamarje,

Jože Kalan, splošni sodnik za goniče,

Franc Vesel, sodnik za ocenjevanje dela goničev,

Pugelj Jože, pripravnik za sodnika brakov jazbečarjev.

Kočevska lovška zveza je priredila v ravninskem gozdu med

MLADI PIŠEJO:

Izpolnila se mi je želja

Odkar sem postal lovec, sem že pridobil precej znanja o gojitvi divjadi. Poznam koristne živali in škodljivce. Ko sem bil pred letom še brakir, sem zasledoval divjad in sedaj že lovimo skupaj z LD »Handil«. Predvsem imam veselje, da čez zimo krmim fazane. Letos je bilo za nje tudi druge hrane, kakor žira in želoda, dovolj. Najbolj so me dražile šoje in marsikatera je bila moja žrtev.

Prilagam sliko kragulja, katerega sem ujel v past in ga sam slikal.

Gojim domače golobe. Med preletavanjem golobov s poslopja na poslopje, je kragulj ugrabil golobico. Tekel sem za njim, da bi videl, kje bo plen pustil. Ustavil se je v sosedovem gozdu in sem nanj streljal z brezdimnim nabojem. Toda počilo je le fr-fr-r-r-r, da se je kragulj prestrašil in pustil že mrtvo golobico. Takoj sem na to mesto nastavlil past, stopalko. Odrezal sem golobici glavo in peruti, privezal oboje na past in to privezal k smrečici in vse obsul s kurjim perjem. Po nekaj urah sem šel gledat, pa je bil skopec nedotaknjen. Drugič, proti večeru, pa je bil ropar mojih golobov ujet.

Foto J. Centreh ml.

Želim, da bi vsi lovci, kakor jaz, pokončevali škodljivce naših lovišč.

Ivan Centrih ml.
LD Handil

LOVSKA KINOLOGIJA

naselji Stara Cerkev in Kobljarji tradicionalno preskušnjo lovskih psov vseh pasem v delu po krvnem sledu. Že pred leti je bilo na občnem zboru zveze sklenjeno, naj ne dobi odstrela jelenjadi lovška družina, ki nima psa, preskušenega v tem delu. Povod za tak sklep je dalo dejstvo, da je bilo vsako leto večje število velike divjadi zastreljene. Znano je, da sta bila na ta način v enem samem letu zgubljena dva kapitalna jelena, s čemer je prizadeti lovski družini nastala ogromna škoda. Zato je vsako leto tekma, na kateri se kosajo lovski kolektivi in posamezni lovci med seboj, kateri pes je bolj pripravljen za to delo. Za zanesljivo delo po krvnem sledu je dober nos premalo. Psa je treba dolgo časa vaditi in ga učiti ne samo na umetnih, temveč tudi na naravnih sledovih.

Za letošnjo preskušnjo je bilo pripravljenih 30 lovskih psov,

tekmovalo pa jih je 26. Od teh je bilo 13 kratkodlakih istrskih goničev, en resavec, dva balkan-

Pri vaji: »sedi!«

ska goniča, sedem brakov jazbečarjev, en lovski terier in dva hanoveranska barvarja. Vsak pes je moral samostojno izdelati približno 1000 m dolg umeten sled, ki je imel tri pravokotne kljuke. Za vsak sled je polagavec porabil četrt litra krvi parkljaste divjadi; sledovi so bili položeni dan pred preskušnjo popoldne, tako da so bili nad 12 ur stari. Pravila za preskušnjo so določala, da je vsak pes lahko dosegel 100 točk, in sicer v samem delu po krvnem sledu 80 točk, v vedenju pri mrtvi divjadi 10 točk, za oblačenje ali pokazanje pa 10 točk. Če je kak pes zašel s sledu ali prijel zapeljivalni sled zdrave divjadi, ki je ponoči ali v jutranjih urah prečkala položene sledove, ali če se je pes od sledu oddaljil 80 do 100 metrov, je sodnik vodnika na to opozoril, da je lahko psa prenesel na prvotni sled. Za vsako tako opozorilo pa je pes zgubil 20 točk. Pes, ki je dosegel vsaj 80 točk v skupni oceni, je dobil prav dobro ali I. oceno, II. ali dobro oceno je dosegel pes z vsaj 60 točkami, za zadovoljivo delo je dobil najmanj 40 točk, tolažilno oceno pa je dobil pes z vsaj 20 točkami. Vendar tako redovano delo ni štel med pozitivne ocene.

Zaradi letošnje hude suše je bilo delo psov izredno težko. Že med delom so odstopili štirje vodniki, ki so uvideli, da so njihovi psi premladi ali pa premalo vajeni. Prav dobro se je videlo, kateri psi so bili dobro pripravljani; ti so izdelali sled brez napake in brez vsake pomoči. Nekateri psi niso bili razpoloženi ali pa so bili premalo vajeni. Vodnikom je treba priporočiti, naj premladih psov ne vodijo na tako težko preskušnjo. Saj pes, ki ni vsaj tri leta star in ki v zadnjih dveh letih pri šolanju ni izdelal veliko sledov, ni za tako tekmo. Zanimivo pa je, da so psi teže izdelali sledove zgodaj zjutraj kakor proti popoldnevi ali celo popoldne. To potrjuje pravilnost mnenja, da se krvni sledovi začno razkrajati kasno in da povzročajo svojstven dah razpadajoča trava ter drugi potlačeni predmeti na tleh, kar pasjemu nosu olajša delo in ne teži, kakor bi si mislili.

Hvale vredno je, da šolanje psov podpirajo tako Lovska zveza, kakor tudi obe gojitveni lovišči — Rog in Snežnik, ki so se dogovorili, da tudi za to tekmo skupno nosijo stroške. Razen tega pa so določili nagrade od 3000 do 7000 din za pozitivno ocenjene pse, za tolažilno oceno pa 1000 din.

Prvo oceno — prav dobro — so dosegli:

kratkodlaki istrijanec Dendi, vodnik Jože Pintar iz Lipovšice, 86 točk,

brak jazbečar Kadet, vodnik Ivan Grajš iz Dolge vasi, 85 točk,

brak jazbečar Kajon, vodnik Ivan Poje, Lapinje, 82 točk,

Po 80 točk so dobili: brak jazbečar Bor, vodnik Alojz Centa iz Kota pri Velikih Laščah, braka jazbečarka Astra Starodvorska, vodnik Adolf Krašovec iz Komarne vasi in lovška terierka Rajka, vodnik Ivan Lavrič iz Loškega potoka.

Drugo oceno — dobro — je dobil resasti istrijanec Ado, ki ga je vodil Janez Kromar iz Dolnje vasi, skupno 70 točk.

Zadovoljivo ali tretjo oceno pa so prejeli:

kratkodlaki istrijanci Dika, vodnik Jože Boldan iz Kočevja, Paša Ribniški, vodnik Jože Gril iz Ribnice, Pridna Ribniška, vodnik Janez Intihar iz Ribnice ter brak jazbečar Miško, vodnik Jože iz Mozlja.

Tolažilno darilo so prejeli štirje vodniki.

Za sodniški zbor
dr. Janko Lavrič

Uspešna kinološka prireditve v Sodražici

Devetega septembra 1962 je LZ Kočevje organizirala v Sodražici vzrejno preizkušnjo jamarjev v delu v umetnem rovu in na planem. Prireditve je v glavnem organiziral kinološki referent LZ Kočevje Adolf Ivanc. Le redko katera vzrejna preizkušnja je tako skrbno pripravljena. K tekmi se je prijavilo 27 vodnikov lovskih terierjev, tekme pa se jih je udeležilo 20. Teren za preizkušnjo na planem je bilo pobočje Travne gore, od pokopališča v smeri proti Smrekovcu, na drugi strani pa grič Strmec in pobočje proti Smrekovcu. Umetni rov ima LD Sodražica že nekaj let ob vznožju Smrekovca. (Za uspehe glej preglednico). Posebej bi navedel uspehe za pse: Bor Javorniški, Mungo Travnogorski, Rajka, Žoni, Besa, Nazdar Travnogorski in Flora Trzinska. Navedeni so absolutno sposobni za zvezne tekme v Novem mestu.

Često tarnamo, da nimamo mladih vodnikov. Na tej tekmi so bili in sicer najmlajši, kakor sinova vodnika Antona Ožbalta iz Kočevja, 8 in 10 let stara, ki sta s psom Žonijem in psico Flo-

ro žela priznanje. LZ Kočevje jima je tudi dala priznanje s prispevkom v njun hranilnik. Poudariti moram, da je kinološkemu sodniku užitek, sodelovati na taki prireditvi, ki je z ljubeznijo pripravljena in ima vodnike, ki so lovsko in kinološko zreli. Zopet se je izkazal rek, da je v slogi moč. Čestitam prireditelju in organizatorjem, kakor tudi vodnikom k tako uspeli prireditvi.

Jurij Verovšek

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski psi:

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Rina JRPki 2179 — Aro JRPki 1225 bil na tekmi, leglo je bilo 26. VIII. 1962. Vzreditelj Franc Fištravec, Muretinci (Špalek).

Lovski terierji:

Dinja JRLT 730, bila na tekmi — Beko JRLT 605 bil na tekmi, leglo je bilo 25. X. 1962. Vzreditelj Avgust Seidl, Rečica 69, p. Laško.

Resasti istrski goniči:

Seka JRGri 1092 — Bobi JRGri 1092, leglo je bilo 18. VI. 1962. Vzreditelj Albin Roje, Dob 29, Šentvid pri Stični.

Kratkodlaki istrski goniči:

Fini JRGki 2871 — Dendi JRGki 1573 bil na tekmi, leglo bo 9. XI. 1962. Vzreditelj Jože Strah, Kompolje 42, p. Videm — Dobrepolje.

Belka JRGki 1871 — Biser JRGki 2391, leglo je bilo 5. IX. 1962. Vzreditelj Jože Sever, Pribišje 2.

Posavski goniči:

Dika JRGp 3775 — Lok JRGp 2625, leglo je bilo 28. VIII. 1962. Vzreditelj Herman Flerin, Nevlje 2. pošta Kamnik.

Cita JRGp 3600 bila na tekmi — Argo JRGp 3579, leglo je bilo 9. IX. 1962. Vzreditelj Milan Kukovec, Gotna vas 38, Novo mesto.

Prijavljene in zaščitene psarne
»Gospovetska« za španjele. Lastnik inž. Simon Jelenko, Maribor, Gospovetska 47.

»Izpod Brega« za kodre. Lastnik Marija Ogrizek, Ljubljana, Jurčičev trg 3.

Kinološka zveza Slovenije

Preglednica uspehov na vzrejni preizkušnji jamarjev v Sodražici 9. septembra 1962

R o v	Ostrost	24	24	16	0	32	8	161	16	24	32	24	16	24	24	16	24	
	Vztrajnost	9	9	9	0	12	3	30. IV. 1961	12	9	12	9	6	9	9	6	9	
	Glas v rovu	12	9	9	0	12	6	30. IV. 1961	12	9	12	6	6	12	12	6	12	
	Preiskava rova	6	9	6	0	9	6	30. IV. 1961	6	6	9	6	6	9	9	6	9	
N a p l a n e n	T o č k	51	54	40	0	65	23	60	49	54	65	54	34	54	65	34	54	
	Nos	12	24	12	6	12	12	18	18	12	18	24	24	12	18	24	12	
	Zanesljivost	2	8	4	2	4	4	4	4	8	2	8	8	8	2	8	4	4
	Sledovljnost	3	12	6	3	9	9	9	9	12	6	12	12	12	6	12	12	6
	Sledoglasnost	—	15	15	0	—	—	—	15	0	0	0	0	0	0	20	20	—
	Vidoglasnost	2	—	—	0	6	4	4	—	—	0	—	—	—	0	—	—	6
	Vodoljubnost	10	0	5	5	15	20	20	20	15	0	20	20	0	0	20	0	0
	Vodljivost	12	9	9	6	9	9	9	12	9	6	9	12	6	9	12	6	9
	Strelomirnost	8	8	8	8	6	4	4	6	6	6	6	8	4	6	6	4	6
	T o č k	49	76	59	30	61	62	84	88	32	93	104	74	43	93	74	43	43
A + B	T o č k	100	130	99	85	126	85	144	137	86	158	108	97	158	108	97	97	
	Doseženo mesto	III d	II b	II e	II a	III c	—	—	—	—	—	—	—	I b	I a	III b	—	

J. Verovšek, sodnik

ROJENA V SVOBODI

Pričujoča zgodba opisuje življenje mlade levinje, imenovane Elza, ki je zašla po čudnem naključju pod okrilje človeka in tam zrastle. Njena naravna pot je bila presekana v divjini Kenye, komaj tri dni po rojstvu. Angleška družina in lovski čuvaj-domačin pobere nebogljeno kepo mesa v divjini in kmalu postane ta nebogljeneček važen člen družinskega življenja. Elza se je hitro prilagodila novemu okolju in ga začela s pridom uporabljati. Z družino je delila vse dobrote, ugodje človeškega bivališča — hišo, na sprehodih avto in neredko tudi njihove postelje za kratek in brezskrben počitek. Vse to se zdi komaj verjetno, seveda, če se to dejansko ne bi resnično dogodilo. In kakšne so bile težave z levinjo, ko jo je lastnik hotel vrniti divjini? To je zgodba, ki bi ji bilo teško najti primere v živalski znanosti.

Lev ljudožer — jedec ljudi je ubil v februarju 1956 pripadnika domačega plemena. Zaradi tega je šla v ogroženi predel Severne Kenye lovška ekspedicija z nalogo, da poišče in pokona nevarno zver.

Bila sem sama v začasnem taborišču, ko se je pojavil naš džip, lomeč pod seboj gosto in neprijetno trnjevo grmičje. Tedaj me je poklical mož in mi sporočil, da ima nekaj za mene. Pokazal je z roko na zadnji del avtomobila, kjer so kobacale tri kepice finega krzna. Videla sem, kako se kepice trudijo sramežljivo zakriti njihova obličja, kar jim največkrat ni uspelo. Njihova očesca so bila še pokrita z modrikasto kopreno. Kljub temu so se kepice uporno izmikale direktnemu pogledu in se poskušale splaziti proč od človeka. Zaradi njihove nebogljenosti so se mi zasmilile in sem jih vzela vse skupaj v naročje, da bi jim bilo bolj udobno.

Moj mož je bil malo pred tem v huđi zadregi. S spremljevalcem sta se usmerila v predel, kjer naj bi kraljeval čoveku nevaren lev z dvema levinjama, kot je bilo sporočeno. Ob prvem svitu je planila izza mogočne skale zajetna levinja in navalila na bližajoča se človeka s tako silo, da lovca nista imela na izbiro drugega, kot ustreliti. Ko je obležala, sta oba hkrati opazila močno nabrekle seske, kar jima je dalo misliti na leglo. Hkrati sta tudi doumela, zakaj se je pognala levinja nanju s tako srditostjo: branila je svoje leglo.

Oba sta se lotila iskanja mladičev, ki bi morali biti nekje v bližini. Nenadoma sta zaslišala komaj slišne glasove, ki so prihajali iz bližnje razpoke v skali. Ko pa je posegel spremljevalec v špranjo, ga je pozdravilo otroško renčanje mladih levov, ki so se trudili, da bi se izmuznili prijemu človeške roke. Po nekajkratnih poskusih so leviči le popustili in se dali prijeti. Takoj za tem so bili na prostem. Po vsem videzu so bili stari dva ali tri dni. Ko so

bili leviči v avtomobilu, sta večja dva še naprej renčala in se zlepa nista mogla pomiriti. Tretji, najmanjši se za razliko od večjih ni v ničemer upiral in je dajal videz, da ga vse to nikakor ne zanima.

Čeprav sem se na moč trudila, da spoznam нрав novih gostov in si pridobim njihovo naklonjenost, je preteklo dva dni, preden so začeli leviči po malo jesti. Vsi moji poskusi, da bi jih pripravila k požirku nesladkanega konzerviranega mleka, so imeli za posledico neugodno vihanje nosov in odklanjanje ponujene hrane. »Ng — ng« so se glasili njihovi protesti, kar naj bi bilo kakor odgovori dobro vzgojenih otrok, ki bi enako zavračali ponujeno s svojim »hvala, ne bom«.

Naenkrat se je tudi njim odprlo. Začeli so jesti mleko s tako slastjo, da ga naenkrat ni bilo dovolj za potešitev njihove lakote. Vsaki dve uri sem morala pogrevati mleko in čistiti prožno gumijasto cev, ki smo si jo izposodili pri radio aparatu in je služila za zasilen sesek. Medtem smo poslali človeka v kakih 80 km oddaljeni kraj, kjer bi nabavil prave otroške steklenice z originalnimi dudkami, ribje olje, sladki sirup in dovolj posod nesladkanega mleka. Hkrati smo sporočili okrajnemu komisarju v Isiolo, kakih 200 km od nas, da se bomo vrnili v štirinajstih dneh s tremi »kraljevskimi otroki«, pri čemer smo ga prosili, naj pripravi za mladiče udoben lesen dom.

V nekaj dneh so se leviči že tako udomačili, da smo jih spustili po taborišču in so postali ljubljenci vseh. Vsi trije so bili ženskega spola. Zanimivo je, da so kljub njihovi mladosti že kazale svojo нрав in značaj. Največja je kazala nekakšno dobronamerno nadvlado nad ostalima dvema. Druga je spominjala na klovna. Ko je pila mleko iz svoje steklenice, je dirjala s steklenico okoli, pri čemer je udarjala s šapama po steklenici in blaženo zapirala radovedne oči. Zaradi takega početja sem jo imenovala Lustika, kar pomeni v somalijskem jeziku — ljubka.

Tretja je bila po rasti nekoliko zaostala, zato pa je bila najbolj iznajdljiva. Njo si videl povsod v taborišču in kjer je bilo kaj sumljivega, je bila ta prva, ki je skušala razvozljati uganko. Imenovala sem jo Elza, ker me je to ime spominjalo na dekle, ki je imelo podobne lastnosti.

Verjetno bi bila Elza izvržena iz kroga ponosne levje družine, kot je to določeno po strogih naravnih zakonih. Povprečje vsakega legla šteje štiri mladiče. Toda naravni zakoni so kruti in se le redko vidi ob stari levinji več kot

dva odrasla mladiča. Preostali mladiči ne morejo preživeti življenjskih kriz bodisi zaradi pomanjkanja hrane ali zaradi življenjske slabotnosti. V prvem letu oskrbuje mladiče s hrano mati. V drugem letu se morajo mladiči zadovoljiti s tistim, kar preostane ob pojedini odraslim levom. Največkrat ostane za njih bore malo, in včasih se zgodi, da si drzne kateri izmed mladičev zaradi nepremagljive lakote prekoračiti dovoljeno razdaljo do govtajočih odraslih, kar plača navadno z življenjem. Kršitev discipline se kaznuje v levjem rodu redno s smrtjo. Lahko pa se taki mladiči samovoljno odcepijo od krdele in v manjših skupinah začenjajo živeti na svoje. Ker jim manjka izkušenj v lovu in pobijanju živali, jim pri tem največkrat trda prede.

Naši trije mladiči so preživeli pretežni del dneva pod mojo posteljo v šotoru. Ta prostor se jim je zdel očitno najbolj varen in primeren kot njihova otroška postelja. Po naravi so bili skrajno snažni; vedno so se potrudili, da so se skobacali na pesek in tam opravili svoje potrebe. V prvih dneh je bilo nekaj nerodnosti v tem pogledu in če se je pozneje, kar se je zgodilo le redkokdaj, pojavila na tleh njihovega doma mlaka, so mijavkali in kazali na obrazu izraze gnusa. Vsak dan sem jih okopala in niso povzročali nikakega smradu. Nasprotno, imeli so prijeten na med spominjajoč vonj. Morda je prihajal ta vonj od zaužitega ribjega olja. Njihovi jeziki so postali sčasoma hrapavi kot smirkov papir in čim bolj so doraščali, tem bolj so imeli ostre jezike. Hrapavost njihovih jezikov smo čutili celo skozi »kaki« obleke, ko so nas lizali.

Ko smo se vrnili v Isiolo, je bila pripravljena za naše kraljevske otroke pravcata lesena in z žico opletena palača. Razen ponoči smo pustili mladiče na prostem, tako da glede gibanja na zraku niso bili prikrajšani. Novica o levjih mladičih se je hitro raznesla po mestu, kar je imelo za posledico vsak dan pravcato reko obiskovavcev. Mladiči so vzbujali splošno pozornost. Posebno so se nad njimi navduševali otroci, ki so imeli tokrat prvo priložnost, da vidijo predstavnike kralja živali.

Za varstvo mladičev smo najeli mladega dečka, Somalijca, po imenu Nuru in ga hkrati povišali za šefa službe okoli mladičev. Ta služba mu je nadvse ugajala, saj se je s tem dvignil tudi njegov socialni položaj. V tej službi je bil tako vesten, da je vedno spremljal mladiče pri njihovih igrah in potepanjih. Kadar so se utrujeni zleknili v senco košatega grma in tam zaspali, je presedel po cele ure v njihovi bližini pazeč, da jih ne bi motila v njihovem spanju kaka kača ali pavian.

Novemu domu so se hitro privadili. Kmalu so se njihove oči docela odprle, čeprav še niso imeli sposobnosti za presojo posameznih razdalj. Pogoto so zgrešili predmete, ki so jih predhodno

otipali. Da bi jim v tem pogledu pomagali, smo jim dali žogice in zračnice, da so se z njimi igrali. Vse kar je bilo mehko in prožno, so te samičke posebno čislale. Posebno srčkane so bile, ko so se začele ruvati za zračnico, pri čemer se je vsaka izmed njih trudila, da jo dobi zase. Brž ko je bila bitka dobljena, se je zmagovalka postavljala s trofejo pred ostalima dvema z namenom, da ju pripravi v nov napad. Če tak poziv ni rodil napada, je položila zračnico pred gobčka ostalih dveh, pri čemer se je lastnica delala, kot da se za zračnico ne meni. Tako se je navadno začela nova igra.

Presenečenje je bilo redno osnovni element v njihovi igri. Nenehno so se medsebojno zalezovale, zalezovale so tudi nas in to so delale po nagonu tako dovršeno, da smo se jim čudili. Kadar so napadale, so to delale vedno od zadaj. Napadavka se je zadržala nekaj časa v kritju, nakar se je privila k tlom in že se je plazila k nepazljivi žrtvi, dokler ni prišlo do končnega skoka z bliskovito naglico v dolgem loku. Napadavka je padla z vso težo na zadnji del svoje žrtve in jo tako podrla na tla. Kadar je bil kdo izmed nas predmet takega napada, smo se delali vedno neoprezne in pustili napadavko, da je opravila vse faze do končnega napada. To je mladiče posebno zabavalo.

Takoj, ko so se začele mladice zavedati svoje naraščajoče moči, so jo jele preskušati na vsem, kar jim je bilo dosegljivo. Tako so se polastile velikega dežnega plašča, ki jim je bil redno predmet zabave. Navadno je legla mladica na plašč in ga nato povlekla z zobmi med sprednjima šapama, kakor to delajo odrasli Levi z ubitimi žrtvami. Druga priljubljena igra je bila »gospodar gradu«. Ena izmed mladice se je povzpela na vrečo krompirja in se tam držala važno kot največji zmagovalec vseh časov, seveda dotlej, dokler je ni zbil s prestola druga mladica in sama zasedla prestol. Elza je bila v tej igri največkrat zmogovavec, saj je znala najbolj spretno izrabljati priložnosti, ko sta bili sestri v medsebojnem boju za vrh vreče.

Kadar jih je Nuru spustil iz ograde, so planile skozi vrata z vso silo, ne glede na prepreke, ki so jim bile na poti. Ob neki taki priliki so prevrnile šotor, v katerem sta spala dva naša znanca, ki sta bila pri nas na obisku. V nekaj minutah je bil šotor popolnoma razdejan in kriki obeh gostov so nas prebudili. Tedaj smo imeli kaj videti. Gosta sta se trudila, da bi ubranila svojo opremo pred podivjanimi mladici v šotoru. Mladice so se divje zaganjale v podrtino šotora in se vračale z vsemogočimi trofejami, copatami, pidžamami, krpami šotora in mrežami zoper komarje. Šele z nastopom palice so se umirile in pokazale smisel za disciplino.

Spraviti mladice k počitku je bila dokaj zahtevna naloga. Če si predstavljamo tri razvajene otroke, ki se otepajo spanja, si lahko mi-

slimo koliko muk je imel Nuru, preden jih je ugnal. Mladice so bile pri tem uganjanju v prednosti, saj so tekle dvakrat hitreje od čuvaja, vrhu tega pa so ga ponoči videle in se mu skrivale, medtem ko jih on ni videl. Zato smo mu morali priskočiti na pomoč in spraviti nagajivke k počitku z zvijačo. Najlaže jih je bilo zvabiti v ogrado s pomočjo vreče, privezane na vrv, katero je vlekel nekdo izmed nas proti vratom ograde in dalje v notranjost. Navadno je bila to zanje takšna vaba, da se ji niso mogle odreči in so večkrat vse hkrati planile na blazino in se tako peljale spat.

Levinje so se silno rade igrale na prostem. Pri teh igrah so jim bile poseben domislek igre s knjigami in blazinami, ki od tedaj naprej niso bile več varne pred njimi. Da bi jim preprečili samovoljne obiske v našem stanovanju in da bi si zavarovali knjižnico in druge predmete pred uničenjem, smo morali postaviti na vhod posebno žično pregrado. Ta ukrep so levinje zamerile; pogosto so prihajale do ovire in vtikale svoje mehke smrčke v kambe žične mreže. V zameno za izgubljeni užitek smo napolnili veliko vrečo z zračnicami in jo obesili na vejo bližnjega drevesa v primerni višini. Ko se je katera obesila na vrečo, smo potegnili vrečo kvišku, tako da je mladica prosto visela v zraku. To jim je bilo posebno všeč.

Ko so bile mladice stare tri mesece, so imele že za zvečenje sposobno zobovje. Ponudila sem jim surovo meso, ki naj bi ustrezalo hrani, ki bi jim jo nudila mati. Nekaj dni so vztrajno zavračale tako hrano; mesa se niso niti dotaknile, pač pa so vihale nosove in kazale znake gnusa. Končno so ga po vrsti le pokusile. Pri tem so ugotovile, da je slastno in od tedaj naprej so se vrstili neprestani pretepi za vsak košček mesa. To bi pomenilo v naravi za Elzo pogin, ker je bila znatno šibkejša od ostalih dveh. Gotovo je, da v naravi slaboten mladič ne bi prišel do mesa. Zaradi tega sem imela zanjo vedno kako slaščico in kadar sem jo krmila, sem jo jemala v naročje. Ko sem jo božala po glavi, je začela obračati glavo zdaj na to in zdaj na drugo stran, pri čemer je zaprla oči in se oddaljila v svoj svet. Pri tem je navadno poiskala moj palec in ga začela sesati. Hkrati je masirala s prednjima šapama moja stegna, enako kot bi to delala pri materi po trebuhi, ko bi hotela več mleka. To početje je bilo tako ljubko in neprisiljeno, da se je vez med nami in njo z vsakim dnem bolj krepila.

V petem mesecu starosti so bile vse tri mladice v odličnem stanju. Vidno so rastle in pridobivale na moči in sposobnostih. Kolikor smo jih bolj ljubili, toliko bolj smo se bali svoje predstoječe odločitve. Morali smo se sprijazniti z mislijo, da vseh treh hitro rastočih mladičev ne bomo mogli vzdrževati. Z obžalovanjem smo

sklenili, da morata dve proč. To sta bili večji dve, ki sta bili vedno skupaj in ne tako navezani na nas kot Elza. Naši služabniki — Afričani so tudi enoglasno predlagali, da si obdržimo najmanjšo.

V nekaj dneh smo poskrbeli, da sta bili obe večji poslani z letalom v zoološki vrt Blydorp v Rotterdamu. Po slovesu na letališču je tekla Elza nekaj časa za letalom, nakar se je zaustavila in žalostno gledala za vozilom, v katerem sta zginili njeni sestri. Tri leta pozneje sem obiskala obe tedaj že odrasli levinji v zoološkem vrtu in tedaj sta me sprejeli sicer prijateljsko, a me nista prepoznali. Dovolili sta, da sem ju pobožala in nič več. To je bilo nemajhno razočaranje, kajti pričakovala sem, da se me bosta vsaj bežno spomnili. Obe sta živeli v ugodnem okolju in dvomim, če sta se spominjali bolj svobodnega življenja.

V času ko sem se zadržala nekaj dni v Nairobiju, je bila Elza zelo nemirna in ni spustila moža iz vida niti za trenutek. Sledila mu je prav povsod; v pisarni je legla pod mizo in čakala, da je zapustil urad; ponoči je spala na njegovi postelji. Vsak večer jo je vzel s seboj na kratko vožnjo in dan pred mojo vrnitvijo iz Nairobija se je takemu sprehodu uprla. Med vožnjo je skočila z avtomobila in sedla na tla z izrazom, da nekoga pričakuje. V tem trenutku jo ne bi premaknila nobena sila. Morda je čutila, da se vračam in me je zato tako težko pričakovala. Če je tako, potem so živali z instinktom daleč pred nami.

Ko sem se vrnila, mi je pripravila slavnosten sprejem. Nekaj trenutkov je bila vsa iz sebe in je kazalo, da je od veselja ponorela. Ko se je nekoliko pomirila, nam je nudila drugačen, vedno bolj mučen videz. Povsod po okolici je začela stikati za nečem in nam je bilo takoj jasno, da išče svoji sestri. Štiri dni je pogosto gledala v bližnji grm in s posebnim glasom klicala tako težko pogrešani sestri. Od tedaj naprej nas je povsod neprestano spremljala, očitno zaradi bojazni, da jo tudi mi ne bi zapustili. Da bi jo nekoliko potolažili, smo umaknili z vrat žično mrežo in ji dovolili, da je prišla v hišo. Spala je z nami v postelji in nas često prebudila z lizanjem s svojim hrapavim jezikom po licih.

Slednjič se je sprijaznila s tem, da je edinka. S svojimi šapami je znala prijetno božati, znala pa je biti tudi nagajiva. Nenadoma je dala mlask na obraz, čemur se največkrat ni dalo izogniti. Poleg tega se je naučila posebnega jiu — jitsu prijema, s katerim je vsakogar položila na zadnjo plat.

Po daljšem dežju je bilo v okolici dovolj potočkov in mlakuž. Elza ni zamudila nobene, da ne bi po njih čofotala. Očitno poživljena se je zaganjala iz blata v nas, pri čemer ni prav nič upoštevala, da nas blatí. To pa je bilo že

preko vsake igre. Morali smo jo pripraviti k razumevanju, da tako početje ni več dovoljeno in da je že pretežka, da bi kdo lahko prenašal njene skoke iz daljine. Do tega smo jo pripravili z uporabo palice, kar je kmalu razumela.

Od tedaj naprej smo uporabili palico le redkodaj, čeprav smo jo jemali redno s seboj za opomine, kaj je dovoljeno in kaj ne.

Stefan Mikec
(se nadaljuje)

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Pravna vprašanja

Tovariš A. O. sprašuje, kaj je zagrešil lovec, ki je stoječ na meji lovišča uplenil v sosednjem lovišču divjad in čigava je uplenjena divjad?

Odgovor na njegovo vprašanje daje določilo čl. 25. in 26. zak. o lovu (U. l. št. 26/54). V členu 25. je rečeno, da v lovišču lovske družine smejo loviti člani družine, lovski čuvaji in gostje. Pod lovskimi čuvaji je razumeti tiste čuvaje, ki so v službi lovske družine, ali v službi druge lovske organizacije, ki opravlja v lovišču lovske družine čuvajsko službo. Lovski gost pa je tisti organizirani lovec, ki ga lovska družina povabi na lov, ali mu dovoli loviti v lovišču. Če je lovec stoječ na meji lovišča uplenil v sosednjem lovišču divjad, je neupravičeno lovil v tujem lovišču in uplenil divjad. Na stvari ne spremeni, če je divjad prišla iz lovišča tiste lovske družine, katere član je lovec, ali je prišla iz sosednjega lovišča. Uplenitelju je moč očitati v tem primeru kaznivo dejanje nezakonitega lova po čl. 247 kaz. zak. pod pogojem, da je lovec vedel za mejo in je zavestno in hote streljal na divjad v sosednje lovišče. Uplenjena divjad je v smislu določila čl. 26 zak. o lovu last tiste lovske družine, ki upravlja lovišče, v katerem je bila divjad uplenjena. Vse navedeno velja le v primeru, če ni med lovskimi družinami posebnega dogovora glede lova ob meji.

Isti tovariš opisuje tudi primer, ko je nek lovec od mejne črte streljal na divjad v lovišče, ki ga upravlja lovska družina katere član je ta lovec. Divjad je bila ranjena in je pobegnila v sosednje lovišče. Lovec pa je za njo oddal še zadnji strel in jo očitvidno uplenil. Tovariš želi vedeti, kakšne dolžnosti in pravice ima uplenitelj.

Po našem mnenju je lovec ravnal lovsko pravično, da je ranjeno žival rešil nadaljnjih muk, čeprav je bila že v sosednjem lovišču. Odprto je vprašanje, čigava je uplenjena divjad? Pri neurejenih sosedskih odnosih

med lovskima družinama je po strogem tolmačenju čl. 26. zak. o lovu uplenjena divjad last sosednje lovske družine. Pri širokogrudnejšem gledanju pa je bil uplenitelj le dolžan obvestiti sosednjo lovsko družino o dogodku.

K obema gornjima primeroma pripominjamo, da imajo sosednje lovske družine glede lova ob mejah sklenjene dogovore, ki rešujejo take in slične primere v duhu lovskega tovarštva. Taki dogovori so v korist divjadi, krepe pa lovsko sožitje in utrjujejo iskreno tovarštvo.

F. S.

Se o tekmovanju na golobe v Murski Soboti

V oktobrski številki »Lovca« je tov. Pero Trutin poročal o letošnjem tekmovanju v streljanju na golobe v M. Soboti, ki ga je priredila LZ Slovenije. Želel bi pa v zvezi z letošnjim tekmovanjem navesti še nekatera dejstva in misli z namenom, da bi slovenski lovci bili popolneje informirani o stanju in uveljavljanju tega športa v Sloveniji.

Že pozimi smo sklenili, da bo letošnje republiško tekmovanje v streljanju na golobe na novem olimpijskem strelišču v Ljubljani. Vendar so se pojavile težave že pri prvem vprašanju, pri dolo-

čitvi lokacije. Potreben je namreč razmeroma velik prostor, severna smer, nezastrt svetel horizont, lahek dostop, neprevelika oddaljenost od naselja itd. Težave so tudi z odkupom zemljišča in gradbenim dovoljenjem.

Pri tej situaciji se je LZ Pomurje ponudila, da organizira republiško tekmovanje na golobe na strelišču v M. Soboti. Predlog je bil sprejet in v nedeljo 19. avgusta je bilo strelišče v Murski Soboti prizorišče napete, a fair borbe.

Vodilni funkcionarji in strelska komisija LZ Pomurje se je potrudila, da je bilo za tekmovanje pravočasno vse pripravljeno in tekmovalci kakor drugi udeleženci so bili z organizacijo zadovoljni. Lepo vreme je pripomoglo k uspehu prireditve.

V soboto dopoldan je močno deževalo, vendar to ni zadržalo tekmovalcev, da ne bi vadili na strelišču. Popoldansko sonce je dvignilo moralo tekmovalcev. Večina tekmovalcev je bila že v soboto navzoča, v številni ekipi Nove Gorice, ki se je nepričakovano pojavila (prej se niso prijavili).

Letošnje tekmovanje je v marsikaterem oziru presenetilo. Prvič že zato, ker se ni vršilo kot običajno na ljubljanskem strelišču, drugič zato, ker se je očitno videlo, da smo vendar napredo-

Pero Trutin strelja na golobe

vali, saj so se pojavili uspešni strelci v vseh ekipah. Skoraj vsi tekmovalci so imeli primerno orožje za ta šport. Zelo pomembno je bilo tudi to, da smo uporabljali golobe ljubljanske izdelave (po postopku Jožeta Zadnikarja), ki jih dobavlja Lovska zadruga. Obnesli so se odlično in loma je bilo tako malo, da na tekmovanje ni vplivalo (ca. 0,50 %). Pokazalo se je tudi, da je tekmovanje možno izvršiti pri primernih organizaciji tudi samo z dvema baterijama, saj je bilo tekmovanje popolnoma končano ob 15. uri. Tekmovalci in občinstvo so se vedli disciplinirano, kar je prispevalo k uspešnemu poteku.

Vkljub že objavljenim rezultatom imam za koristno ponovno objavo doseženih rezultatov v bolj pregledni obliki.

Ekipa so se plasirale sledeče: zadetkov od 160 možnih:

1. Ljubljana	117
2. Maribor	116
3. Ptuj	103
4. Novo mesto	101
5. M. Sobota	95
6. Celje	86
7. Nova Gorica	74

Posamezniki so si priborili sledeča mesta:

1. Jože Zadnikar, Ljubljana, 35 zadetkov od 40 možnih;
2. Peter Dimic, Ljub. 34 zadetkov;
3. Ivan Brinovec, Mar. 34 zadetkov;
4. Darko Cikujati, Nova Gorica, 31 zadetkov;
5. Karel Lužar, Novo mesto, 30 zadetkov;
6. Mirko Korošec, Ptuj, 30 zadetkov;
7. Mirko Tomanič, Ptuj, 30 zadetkov;
8. Franjo Lipovšek, Maribor, 30 zadetkov;
9. Janko Klemen, Mar., 29 zadetkov;
10. Janez Bulc, Novo mesto, 29 zadetkov;

Jože Zadnikar je obdržal prehodni pokal, namenjen najboljšemu posamezniku in s Petrom Dimicem največ doprinesel, da je ljubljanska ekipa obdržala prehodni ekipni pokal tudi letos. Odsotni Bogdan Jež bi verjetno uspeh ljubljanske ekipe še izboljšal, ker je letos v dobri formi.

Domače gledavce je razočarala ekipa LZ Pomurja, ki je bila letos pri nastopih zelo nezanesljiva in neuspešna.

Na tekmovanju je sodil tov. Trutin z veliko avtoriteto, rutino in objektivnostjo.

Izven konkurence sta streljala še Pero Trutin (Srbija) in Ivan Hundič (Hrvatska). Trutin je postavil rekord dneva s 36 zadetki, Hundič pa je dosegel 30 zadetkov.

Na vsak način ne smemo prezeti pripombe tov. Trutina, dolgoletnega drž. reprezentanta v tem športu, da ima mnogo naših strelcev izredno slabo držo, ki onemogoča dosego dobrih rezultatov. To je sicer razumljivo, ker se mnogi s tem športom ne bavijo dolgo, niso imeli priložnosti pridobiti osnovnega znanja niti praktično niti teoretično. In brez dvoma je najdaljša in zelo pomankljiva pot do izpopolnitve, če hočemo to doseči iz lastnih dognanj brez instrukcij teoretično in praktično izkušenega trenerja. Saj je vadba pod nadzorstvom trenerja že samo po sebi razumljivo pri vseh drugih športnih panogah in uvedeno tudi pri manj pomembnih lokalnih športnih enotah.

Vendar se lovska organizacija ne sme prestrašiti mojega predloga, da bi naj spomlad organizirali tečaj za streljanje na golobe na nekem strelišču, kjer bi trener teoretično izpopolnjeval, zlasti pa praktično vadi strelce, ki so že pokazali poleg zanimanja tudi nadarjenost. Trud in stroški gotovo ne bi bili zaman. Drži ugotovitev, da se mora zaenkrat ta šport zlasti na podeželju naslanjati na lovske in ne na strelsko organizacijo in morajo lovske organizacije v svojih proračunih v bodoče predvideti v ta namen več sredstev. Slovenski strelci na golobe so se predramili, nikar ne dovolimo, da spet zaspi zanimanje. Saj je vendar pred vojno Slovenija pri tem športu nekaj pomenila (zlasti strelci iz Maribora).

Omeniti moram še, da letos ekipa Slovenije, ki bo nastopila na drž. prvenstvu, ni bila izbrana na tekmovanju v M. Soboti, ampak že 13. avgusta na izbirnem tekmovanju v Ljubljani. To tekmovanje je organizirala Strelska zveza Slovenije. Na njej so smeli nastopiti samo člani strelske organizacije in občinske ekipe. Dejstvo, da je nastopilo samo troje popolnih in ena nepopolna ekipa, kaže, da tekmovanje ni zajelo vse Slovenije in bi ob številnejši konkurenci izid lahko pokazal drugačno sliko.

V Ljubljani nastopajoče ekipe so se plasirale sledeče:

1. Ljubljana, 57 zadetkov od 80 možnih;
2. M. Sobota, 52 zadetkov od 80 možnih;
3. Celje, 39 zadetkov od 80 možnih;

Izbrana ekipa za zvezno tekmovanje pa je sledeča:

1. Jože Zadnikar, Ljubljana, 52 zadetkov od 60 možnih;
2. Peter Dimic, Ljubljana, 51 zadetkov od 60 možnih;
3. Bogdan Jež, Ljubljana, 47 zadetkov od 60 možnih;
4. Franc Poredoš, M. Sobota, 45 zadetkov od 60 možnih;

Na zveznem tekmovanju Slovenije pa ni zastopala ta celotna ekipa. Brzobjavno so namreč preklicali nastop četrtega tekmovalca z navedbo, da bo četrtega dala LZ Slovenije. Tak postopek kaže na neurejeno koordinacijo med strelsko in lovsko organizacijo.

Pripomniti je, da tekmovanje v Ljubljani ni bilo glede organizacije na višku. Ni bilo pravilno, da so bili že pri prvi seriji izločeni tekmovalci, ki niso dosegli 70 % zadetkov in je prva serija določila vrstni red tekmujočih ekip. O tem pogoju so tekmovalce obvestili tik pred začetkom. Vodja tekmovanja ni poznal zveznih pravil tekmovanja. Nikdo ni kontroliral, če so ekipe bile res iz posameznih občin ali pa kombinirane iz več občin.

Letošnja tekmovanja so pri kraju. Upajmo, da bodo naslednja že na ljubljanskem novem strelišču. Vendar je na zgraditvi ljubljanskega strelišča delati že sedaj, da ne bodo nove ovire spet daljše kot bo naslednja pomlad.

Končno sem mnenja, da bi, ko mislimo na umetne golobe, ki nadomeščajo skoraj na vseh streliščih sveta žive golobe, opustili označbo »glinasti«, ker sedanji golobi niso več iz gline. Zato so tudi v drugih jezikih opustili označbo »glinasti«. Mogoče bi jih kratko imenovali samo »golobe«, saj bomo vsi vedeli, da gre pri športnem streljanju pri nas samo za umetne golobe.

Ludvik Marič
M. Sobota, 11. sept. 1962.

LITERATURA

Ing. Dušan Srdić:

»Polske jarebice«

Pred kratkim je v založbi »Lovačke knjige« Zagreb izšla izpod peresa priznanega lovskega strokovnjaka in znastvenega sodelavca Inštituta za šumarska in lovna istraživanja LR Hrvatske ing. D. Srdića monografija o poljski jarebici. Knjiga, vezana v polplatno je velikega formata, ima 264 strani z bogato ilustracijo — 126 slik, tabel in grafikonov ter 2 zoografski karti.

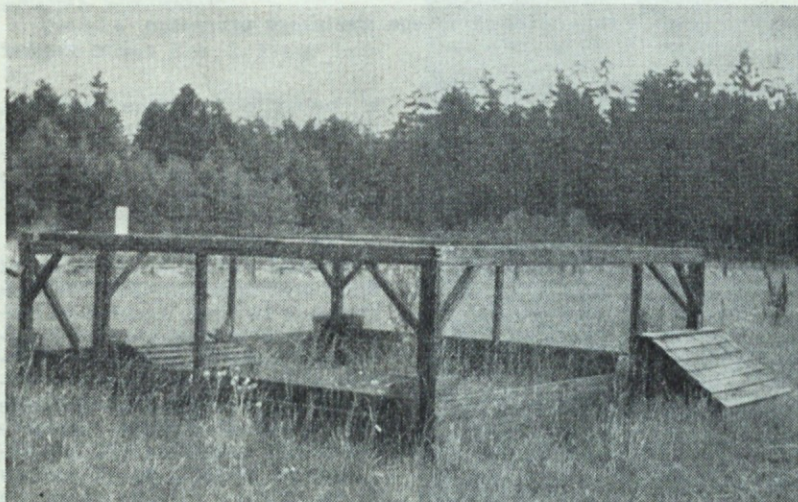
Uvodoma je prikazana sistemska razvrstitev poljske jarebice in njena geografska razširjenost v svetu in posebej v naši državi. V nadaljnjem poglavju je avtor obdelal ekologijo te ko-

ristne poljske divjadi. Še tako razvajan poznavalec jerebice bo našel v tem poglavju podatke o anatomiji, fiziologiji, parjenju, nesnosti, prehrani itd. Obširno je obdelano poglavje o naravni, kombinirani in umetni vzreji jerebice. Tudi patologiji in preventivnim ukrepom je rezerviranih precej strani. Za lovce je tudi interesantno poglavje o vplivu kemičnih sredstev za zaščito poljskih in gozdnih kultur v odnosu do divjadi, katerih je preko 200 in ki pri nestrokovni uporabi lahko direktno in indirektno vplivajo na populacijo jerebic.

V poglavju o zatiranju škodljivcev poljske jerebice so obdelani vsi dlakavi in pernati roparji ter njih škodljive posledice za sam stalež jerebic. Avtor opisuje vse načine, kako te škodljivce držati na kratko: odlov z uharico, strupljenje, različna lovila, ja-

Foto J. Peták

Umetna gojištev jerebic — premakljiva vzrejna gajba —

Foto J. Peták

marjenje itd. Ker smo lovci v Sloveniji sprejeli sklep, da so cianovodikove ampule zaradi tragičnih nesreč z njimi v zadnjih letih ne uporabljajo več, poglavje o njih uporabi v tej knjigi za nas nima pomena. V nadaljevanju sledi lov s puško in odlov jerebic. V ekonomskem pogledu je avtor obdelal direktne in indirektno gospodarske koristi jerebic, katerim bi bilo treba zaradi njih koristi posvetiti več pozornosti kot do sedaj. Ob koncu je pregled vseh grmovnih in drevesnih vrst, ki jim lahko umetno nasadimo kot remize, in ki služijo divjadi za kritje in prehrano.

Knjiga ing. D. Srdiča je dragocen doprinos naši strokovni lovski literaturi. To koristno knjigo bi morala imeti vsaka lovška družina v svoji knjižni

zbirki, da bi bila tako dostopna vsem članom. Nabavi se lahko pri »Lovački knjigi« Zagreb, Berislavičeva 9. Cena 1600 din.

J. Čop

Lovska kočja LD Kropa na Petelinovcu pri Jamniku

Naša lovška družina doslej še ni imela lastne kočje, oziroma prostora pod lastno streho. Do letos smo imeli zgolj sobo v planšarski kočji na Vodichah (1100 m n. m.), ker smo h gradnji prispevali svoj delež. Ker pa je po opustitvi Vodiške planine planšarsko kočjo prevzel Okr. odbor ZB Kranj, nam je v zameno za lovsko sobo postavil v bližini lovsko kočjo, ki nam je zaradi povečanja lovišča proti Martinčku, toliko bolj potrebna. Lani pa smo sklenili, da postavimo kočjo

na Petelinku (800 m n. m.), blizu Jamnika, ki je lepa pregledna točka za večji del našega lovišča, zlasti za lov na gamsje. Člani so opravili 1170 udarniških ur v vrednosti 270 000 din. Otvoritev je bila na Dan vstaje, 22. julija 1962.

Trenutno šteje družina 39 članov, od teh 26 % delavcev, 43 % uslužbencev, 16 % kmetov, 2 % obrtnikov in 13 % ostalih upokojencev. Po svoji konfiguraciji je lovišče hribsko; meri 3404 ha z 69 % gozda, 19 % obdelovalne površine in 12 % nelovnega, z n. m. viš. od 380 do 1308 metrov. Od tega je 60 % srnjega lovišča, 15 % gamsjega in 25 % zajčjega od III. do V. bon. razreda. Pomladni stalež srnjadi je ocenjen na 110 živali, gamsja kolonija šteje 18 glav, zajcev je blizu 100 in ugotovljenih 6 divjih petelinov. Pred leti smo zredili tudi nekaj fazanov, pa so se izselili na levi breg Save, kjer so pogoji zanje ugodnejši. Jerebic skoraj ni. Pogoji za jerebe so pa prav ugodni.

Na zadnjem občnem zboru smo uredili tudi lovsko čuvajsko službo tako, da imamo sedaj rednega čuvaja. Razen tega smo za boljše upravljanje razdelili lovišče v pet rajonov po naravnih enotah. Vsak rajon oskrbujejo po trije člani. To je bilo nujno, da zatremo razne nerednosti, zlasti zankarstvo, ki se je zadnje čase nevarno razpaslo zlasti nad Kropo.

Stanko Lapuh

Izbirno tekmovanje na glinaste golobe LZ Ljubljana, pred strelsko tekmo za naslov prvaka Slovenije, je bilo na športnem strelišču v Ljubljani, 21. julija 1962. Na 30 golobov v dveh serijah po 15 strelcev je prvih pet strelcev doseglo zadetkov: Jež 29, Zadnikar 25, Dimic 23, Škraba 17, Vrbinc 16.

Ta lepi šport se zadnja leta pri nas razveseljivo razvija in je že precej lovskih družin, ki so

Zmagovalci okrajnega strelskega prvenstva

Foto C. Pogačar

Strelec Jež... »pul«

Foto C. Pogačar

Streljanje na glinaste golobe LD Desternik pri Ptujju 1962

Foto K. Bezjak

si nabavile potrebne priprave, predvsem metalne stroje. Veščina v streljanju zlasti na gibajoče se cilje je pa lovcem nujno potrebna, če hočemo lovsko pravično loviti.

Urhov

Lovska družina Košaki pri Mariboru upravlja okoli 1800 ha lovišča s 16 člani. Lovišče je precej bogato s fazani, zajci in srnjadjo, manj je jerebic in golobov, ki so bolj prehodni. V avgustu 1962 je družina priredila za svoje člane strelsko tekmovanje z MK puško na silhueto srnjaka, na razdaljo 50—60 metrov in na vrtljivo silhueto zajca, na 30 metrov. Najbolje so se plasirali: Na srnjaka: a) Vili Gadi, b) Mirko Verbošt, c) Ivan Žiberna ml.

Na zajca: a) Viktor Lednik, b) Riko Zalar, c) Jože Tichy.

Tekmovanje je bilo v dolini Ribniškega sela, oddaljeno od Maribora okoli 2 km. Strelišče je naravno, nudi vse pogoje za take prireditve tudi v večjem obsegu in popolno varnost za ljudi in okolico. Tekmovanja se je udeležilo 14 članov. Po razdelitvi praktičnih nagrad za prvoplasirane, je predsednik družine Oto Brezovšek čestital Viktorju Ledniku k 60-letnici in mu izročil darilo za njegovo dolgoletno in požrtvovalno delo v družini.

Riko Zalar

Tekmovalno streljanje v LD Vojnik

Tudi letos je družina 15. julija priredila skupaj z mladinskim aktivom tekmovanje z vo-

Mladinski aktiv LD Vojnik

Komisija pri delu

jaško puško, malokalibrsko puško in z zračno puško. Tekmovanje je bilo po zaslugi organizatorja odlično pripravljeno in je brezhibno potekalo. Tokrat je družina vzela tekmovanje zelo resno in zato je bilo doseženih nekaj odličnih rezultatov:

Vojaška puška: 1. Stane Kokolj, 2. Milan Kos, 3. Franc Laubič.

Malokalibrska puška: 1. Milan Kos, 2. Jože Železnik, 3. Stane Kokolj.

Zračna puška (mladinci): 1. Stanko Kokolj ml., 2. Maks Žgajner, 3. Janko Korošec.

Prvoplasirani mladinci so bili še posebej pohvaljeni in so prejeli tudi praktična darila. Tekmovanje se je zaključilo v prijetnem razpoloženju in v izogib prometnim prekrškom, so tokrat žene razvozile lovce z njihovimi avtomobili na domove. Na prvem lovskem posvetu so za to tudi žene prejele oceno — odlično.

Valter Dvoršek

Predsednik LD Vojnik, Bruno Tajnšek čestita prvoplasiranemu mladincu Stanku Kokolju

Foto V. Dvoršek

Foto V. Pleničar

Obvezna pristrelitev risanic pred pričetkom lova v lovišču LD Vodice. To posnemanja vredno obveznost so uvedle že mnoge družine, kar veliko pripomore k lovsko pravičnemu lovu, da se divjadi manj zaštrli ali da odpade čestokrat mučno in dolgotrajno iskanje ranjene divjadi, ki v mukah poginja.

V. P.

Lovski dom na Boču

Vsi člani LD Rogaška Slatina smo se na lanskem občnem zboru zavezali, da zgradimo lovski dom na Boču; če pa tega ne bi zmogli, pa vsaj primerno lovsko kočjo. In res, delo je pričelo trideset parov rok s polnim zamahom in tako smo s prostovoljnim delom naredili vse izkope, da je potem lahko steklo gradbeno delo po načrtu, ki ga je izdelalo SGP iz Rogaške Slatine. Ker pa gradimo zgolj z lastnimi sredstvi, smo lani spravili dom le pod streho. Letos smo uredili notranjost, prihodnje leto pa še zunanost, če bo dovolj sredstev. Notranjost doma je bila dokončana v septembru letos in bo slavna otvoritev v začetku oktobra z godbo in zabavo ob dobri jedi in pijači. Pred lovskim domom stoji spomenik padlim borcem XIV. udarne divizije, ki ga je prav tako postavilo SGP iz Rog. Slatine, lovska družina pa

UMRLI SO:

Stefan Motaln iz Vuzenice, član LD »Zeleni vrh«, se je po 40-letnem sodelovanju v lovstvu kot zgleden in pošten lovec v 57

Foto A. Pišek

ga je prevzela v varstvo in oskrbo. Od doma je lep razgled do Julijskih alp na zahodu, na jugu do Gorjancev in do Slemena nad Zagrebom. Do doma, ki ima velik parkirni prostor, je skoraj 1000 metrov visoko speljana dobra avtomobilska cesta.

Albert Pišek, LD Rog. Slatina

JUBILANT

Francu Cimpermanu, partizanu-borcu Iškarju, lovskega čuvaju in ustanovitelju LD Rob, iskreno čestitamo k **65-letnici** in mu želimo, da bo še dolgo let čil in zdrav pasel divjad!

Člani LD Rob na Dol.

letu preselil v večna lovišča. Pokojnik je sodeloval pri ustanovitvi te lovske družine 1945, ki se je pozneje razvila v eno najmočnejših družin v Dravski dolini. Dolga leta je poleg čuvske službe bil gospodar družine in dober učitelj mlajše lovske generacije. S svojim delom si je med lovci zagotovil trajen in časten spomin.

LD »Zeleni vrh« — Vuzenica

Hugo Mihelič, član in prvi starešina LD Kropa, partizanski borec je 29. avgusta 1962 tragično preminul. Dobremu tovarišu časten in trajen spomin!

LD Kropa

Slika levo

Po brakadi, LD Trebelno 1961